

"Reorganizacija" američke vanjske politike

Barać, Petra

Professional thesis / Završni specijalistički

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:922318>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-06**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

**Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij Vanjska politika i
diplomacija**

Petra Barać

**„REAGANIZACIJA“ AMERIČKE VANJSKE POLITIKE:
TRUMP I POLITIKA „PEACE THROUGH STRENGTH“**

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

**Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij Vanjska politika i
diplomacija**

Petra Barać

**„REAGANIZACIJA“ AMERIČKE VANJSKE POLITIKE:
TRUMP I POLITIKA „PEACE THROUGH STRENGTH“**

ZAVRŠNI SPECIJALISTIČKI RAD

Mentorica: Izv. prof. dr. sc. Đana Luša

Studentica: Petra Barać

Zagreb

Rujan, 2024.

IZJAVA

Izjavljujem da sam specijalistički rad „Reorganizacija“ američke vanjske politike: Trump i politika „Peace Through Strength“, koji sam predala na ocjenu mentorici izv.prof.dr.sc. Đani Luši, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjena nastavnih obveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS-bodove. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštovala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Petra Barać

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Reaganova vanjska politika: „Peace Through Strength“	3
2.1. „Peace Through Strength“ u američkom kontekstu.....	3
2.2. Američka vanjska politika za vrijeme predsjednika Ronalda Reagana	6
2.2.1. Pojačavanje vojne snage i pritisak na Sovjetski Savez	6
2.2.2. Reaganova doktrina: podrška antikomunističkim pokretima	8
2.2.3. Diplomacija i pregovori o nuklearnom razoružanju	10
3. Trumpova vanjska politika: „America First“ i „Preserve Peace Through Strength“	12
3.1. Vanjska politika Donalda Trampa	12
3.1.1. „America First“	13
3.1.2. „Principijelni realizam“	15
3.2. „Preserve Peace Through Strength“ i Trumpova vanjska politika	16
3.2.1. Obnova konkurentne prednosti SAD-a	17
3.2.2. Obnova sposobnosti SAD-a.....	18
3.2.3. Redefiniranje uloge SAD-a u svijetu.....	19
3.2.4. Diplomacija i državničko umijeće.....	20
4. Komparacija Trumpove i Reaganove vanjske politike	25
4.1. Ideološka podloga i pristup.....	25
4.2. Pristup Sovjetskom Savezu i Rusiji.....	28
4.3. Ekonomska politika i trgovina.....	29
4.4. Multilateralizam i savezi	30
4.5. Pristup Bliskom Istoku	30
4.6. Komparacije vanjske politike u kontekstu „Peace Through Strength“.....	31
5. Zaključna razmatranja i Trumpov vanjskopolitički program 2024.....	33

1. Uvod

Reaganova vanjskopolitička doktrina temeljila se na politici „Peace Through Strength“ („Mir kroz snagu“), koja je podrazumijevala modernizaciju američke vojske i razvoj novog sustava naoružanja, s ciljem ne samo ograničavanja, već i konačnog poraza komunizma. Izabran kako bi oživio američko samopouzdanje i ponovno nametnuo američku moć, Ronald Reagan je prepoznao želju SAD-a za obnavljanjem utjecaja na međunarodnoj pozornici. Novi smjer vanjske politike podrazumijevao je da mir ne proizlazi iz slabosti i povlačenja, već iz jačanja vojne superiornosti. Naime, Reagan je vjerovao u pobjedu demokratskog poretka predvođenog SAD-om putem značajne eskalacije ekonomskog, vojnog i ideološkog pritiska na sovjetski blok.

U radu se polazi od teze kako su u vanjsku politiku Donalda Trumpa utkani brojni elementi Reaganove doktrine. Naime, Trumpova vizija snage SAD-a, kao i vraćanje natjecanju velikih sila, kao primarnog američkog fokusa, temeljena je na Reaganovim postulatima. Inspiriran Reaganovom politikom „Peace thorough Strength“, jedan od stupova u okviru Trumpove strategije nacionalne sigurnosti naziva se „Preserve Peace Through Strength“ („Očuvati mir kroz snagu“) te naglašava ponovnu izgradnju i jačanje vojnih kapaciteta, kako bi SAD mogle pobjeđivati u slučaju eskalacije u međunarodnim odnosima. Trump je prigrlio koncept „reaganisma“, koji percipira rivalitet supersila kao natjecanje nultog zbroja, koje treba biti dobiveno putem zastrašivanja. Većina američkog konzervativnog pokreta podržava Trumpovu vanjsku politiku, koja je preuzela tradicionalne reaganoveske principe – poput snažne nacionalne obrane, slobodnog tržišta i individualnih sloboda te ih prilagodila 21.stoljeću kroz paradigmu „America first“ („Amerika na prvom mjestu“). Naravno, postoje i razlike između vanjskopolitičkih vizija dvojice predsjednika. Trumpova doktrina može se sumirati kao vjerovanje da sve nacije moraju staviti svoje unutarnje interese na prvo mjesto, dok je Reagan povezo tradicionalni realizam s liberalnim internacionalizmom.

U prvom dijelu rada analizira se američka vanjska politika za vrijeme predsjednika Reagana, dok se u drugom dijelu istražuju osnovni elementi Trumpove vanjske politike. Treći dio rada komparativna je analiza dvaju vanjskih politika i donošenje zaključaka o istovjetnosti i različitosti istih, odnosno o „reaganizaciji“ Trumpove vanjske politike. Pri tome se koriste sljedeće varijable: vojna moć, vojne intervencije, zaštita američkih državljana, međunarodna trgovina, strateška partnerstva i odnosi s NR Kinom i Sovjetskim Savezom, odnosno Rusijom. U zadnjem poglavlju uz zaključna razmatranja predstavljaju se i elementi vanjskopolitičkog programa aktualnog Republikanskog predsjedničkog kandidata (2024.), koje se dovodi u vezu

s njegovom vanjskom politikom za vrijeme predsjedničkog mandata i povezuje s elementima Reaganove vanjske politike.

2. Reaganova vanjska politika: „Peace Through Strength“

Vrlo dobro znamo da rat ne dolazi kada su snage slobode snažne, već kada su slabe. Tada su tirani u iskušenju. (Ronald Reagan, Republican National Convention, July 17 1980)

„Si vis pacem, para bellum“ rekao je u 4. stoljeću Flavius Vegetius Renatus u svom djelu „De Re Militari“, svojevrsnom priručniku o vojnim stvarima i strategijama, kako bi istaknuo važnost vojne pripreme za očuvanje mira.

Ova misao čini temelj filozofije koja se kasnije razvila u modernu doktrinu poznatu kao „Peace Through Strength“. Iako pojam „Peace Through Strength“ vuče korijene iz antičkih vremena, postao je ključna maksima tijekom modernih geopolitičkih sukoba, posebno u vrijeme hladnog rata. Suočene s prijetnjama svjetskog poretka, nacije su se okrenule ovoj ideji, vjerujući da će snažna vojna sila i spremnost na obranu djelovati kao odvraćanje od potencijalnih agresora. Filozofija iza „Peace Through Strength“ temelji se na uvjerenju da samo dobro pripremljene i moćne države mogu očuvati mir, jer neprijatelji neće riskirati sukob znajući da će naići na nerazmjern i odlučan odgovor (Nauu, 2013).

2.1. „Peace Through Strength“ u američkom kontekstu

Koncept „Peace Through Strength“ ukorijenjen je u američkoj povijesti kao osnovni pristup u vanjskoj i obrambenoj politici. Iako vuče korijene iz filozofskih rasprava još iz antičkih vremena, njegova primjena u američkoj politici postala je naročito vidljiva tijekom hladnog rata, a najznačajnija je bila pod administracijom predsjednika Ronalda Reagana. Ova doktrina, koja zagovara mir kroz demonstraciju vojne moći i spremnosti, pokazala se kao presudan element američke vanjske politike.

Prve naznake „Peace Through Strength“ u američkoj povijesti mogu se pratiti unatrag do samih osnivača nacije. George Washington, prvi predsjednik Sjedinjenih Država, inzistirao je na potrebi održavanja snažne vojne snage radi odvraćanja potencijalnih neprijatelja. U svojem oproštajnom govoru 1796. godine, Washington je naglasio važnost „pripreme za rat“ kao sredstva za očuvanje mira. Prema Henryu R. Nauu (2013), Washingtonova strategija bila je jasna – snažna i spremna vojska najbolje je jamstvo mira u nesigurnom svijetu.

Ovaj princip bio je zastupljen i narednim razdobljima. Tijekom 19. stoljeća Sjedinjene Američke Države razvijale su svoju vojnu snagu, posebno tijekom ekspanzije na zapad i u

sukobima kao što je bio Američki građanski rat. Vojna nadmoć bila je ključna za osiguranje jedinstva nacije pod predsjednikom Abrahamom Lincolnom. Kao što Drezner (2011) navodi, vojna moć služila je ne samo za obranu teritorija, već se koristila i za očuvanje unutarnje stabilnosti i jačanje međunarodnog položaja SAD-a.

Najizraženija primjena strategije „Peace Through Strength“ bila je tijekom hladnog rata, kada su se Sjedinjene Države suočavale sa Sovjetskim Savezom u globalnoj borbi za političku i vojnu dominaciju. Nakon završetka Drugog svjetskog rata Sjedinjene Države usvojile su strategiju odvraćanja (deterrence), što je značilo da su izgradnja i održavanje velike vojne snage, posebno nuklearnog naoružanja, bili ključni za odvraćanje sovjetske agresije. Politika predsjednika Dwighta D. Eisenhowera poznata kao „masovno odvraćanje“ (massive deterrence) temeljila se na vjerovanju da će jedino pokazivanje superiorne vojne moći osigurati mir između dvije supersile. Nye (2011) naglašava da je ovaj period definiran idejom da vojna moć nije samo sredstvo rata, već je i ključan alat za održavanje globalnog mira i stabilnosti.

Eisenhowerova administracija koristila je „Peace Through Strength“ kao strategiju za sprječavanje nuklearnog sukoba, što je bilo presudno u održavanju relativnog mira tijekom hladnog rata. Ovaj pristup nije značio samo vojnu snagu, već je podrazumijevao i spremnost na pregovore iz pozicije moći, što je postalo karakteristika američke politike u drugoj polovici 20. stoljeća.

Jedan od najistaknutijih zagovornika „Peace Through Strength“ bio je Ronald Reagan, 40. predsjednik Sjedinjenih Američkih Država. Njegova administracija (1981.-1989.) fokusirala se na obnovu američke vojne moći i obnovu strateškog odvraćanja u odnosu na Sovjetski Savez. Reagan je smatrao da će samo snažna i moderna vojska prisiliti Sovjetski Savez na pregovore i eventualno okončanje hladnog rata. Prema Nauu (2013), Reaganova politika bila je odlučna u svojoj namjeri da poveća vojnu potrošnju te razvije nove obrambene tehnologije, uključujući Stratešku obrambenu inicijativu (SDI), poznatu pod nazivom „Ratovi zvijezda“.

Dana 23. rujna 1984. godine, predsjednik Reagan proglasio je „*Nacionalni tjedan mira kroz snagu*“, što je uključivalo skupove u svih 50 saveznih država u znak podrške „*Strategiji mira temeljenoj na snažnoj obrani*“. U izjavi objavljenoj iz Bijele kuće navedeno je:

„Ako nas povijest išemu uči, to je da je snažna obrana preduvjet za trajan mir, jedino vjerodostojno sredstvo odvraćanja od agresije... Mi Amerikanci održavamo svoju vojnu snagu

s gorljivom nadom da je nikada nećemo morati koristiti i s uvjerenjem da je to, doista, najbolji način za očuvanje mira.“¹

Reagan je rekao da bi radije spriječio rat dobro naoružan nego predajući se, jer jedino tako može donijeti prihvatljiv mir.

„Mir se osigurava time da postanete snažniji od svog protivnika – ili razgradnjom moći i podvrgavanjem neprijatelju. Moć nije samo dovoljna vojna snaga, već i stabilno gospodarstvo, pouzdana opskrba energijom i vjerodostojnost – uvjerenje svakog potencijalnog neprijatelja da nećete izabrati predaju kao način očuvanja mira.“²

Reaganova strategija temeljila se na uvjerenju da se mir može postići samo ako SAD postigne značajnu vojnu nadmoć nad Sovjetskim Savezom. To je dovelo do niza pregovora i sporazuma o smanjenju nuklearnog naoružanja, uključujući INF sporazum (Intermediate-Range Nuclear Forces) iz 1987. godine. Reaganova administracija pokazala je da je vojna snaga bila temelj za odvratanje i za mirnu diplomaciju. Lenczowski (2011) opisuje Reaganovu primjenu vojne moći kao ključni faktor u završetku hladnog rata.

Nakon završetka hladnog rata koncept „Peace Through Strength“ i dalje je ostao snažno prisutan u američkoj vanjskoj politici. Iako su prijetnje evoluirale, od izravne sovjetske prijetnje, prema terorizmu i regionalnim sukobima, Sjedinjene Države nastavile su se oslanjati na vojnu nadmoć kao ključnu komponentu svoje strategije očuvanja globalne stabilnosti. Intervencije u Afganistanu i Iraku tijekom administracije Georgea W. Busha temeljile su se na istom konceptu. Kao što Lenczowski (2011) navodi, američka politika tijekom navedenog razdoblja pokazala je da „Peace Through Strength“ nije samo doktrina iz hladnog rata, već da je temeljna filozofija američke vojne i diplomatske strategije u post-hladnoratovskom razdoblju.

Američka vojna prisutnost na globalnoj razini i dalje služi kao odvratanje protiv prijetnji, bilo da je riječ o državnim ili nedržavnim subjektima. Doktrina „Peace Through Strength“ osigurava da SAD ostane vojno spreman, čak i u vremenu kada su diplomacija i međunarodni sporazumi ključni za održavanje svjetskog poretka.

¹ Ronald Reagan, "Statement on the Observance of National Peace Through Strength Week", 23 September 1984; PPPR.

² Radio address "Peace", April 1975. Pre-Presidential Papers, Series 1: Speeches and Writings, Radio Broadcasts Box 1. Ronald Reagan Presidential Library, Simi Valley, California

2.2. Američka vanjska politika za vrijeme predsjednika Ronalda Reagana

Doktrina „Peace Through Strength“ Ronalda Reagana razvila se kao odgovor na spoznaju da je SAD izgubio stratešku prednost u odnosu na Sovjetski Savez tijekom prethodnih desetljeća. Reagan je vjerovao da će povećanje vojnih izdataka i razvoj novih tehnologija prisiliti Sovjetski Savez na pregovore iz slabije pozicije. Prema Nau (2013), Reagan je bio uvjeren da su prethodne administracije, poput Carterove, bile previše pasivne u suočavanju s prijetnjama iz Sovjetskog Saveza, što je zahtijevalo preokret u pristupu američkoj vanjskoj politici.

Reagan je uveo niz inicijativa koje su povećale vojni proračun do razina neviđenih od Drugog svjetskog rata. Njegova administracija naglasila je potrebu za novim oružanim sustavima, uključujući interkontinentalne balističke rakete, stealth tehnologiju (tehnologija prikrivanja ili nevidljivosti) i nuklearne podmornice. Prema Pembertonu (2010), ova utrka u naoružanju dovela je Sovjetski Savez u položaj da mora povećati vlastite vojne izdatke, što je dodatno opteretilo već oslabljeno sovjetsko gospodarstvo.

2.2.1. Pojačavanje vojne snage i pritisak na Sovjetski Savez

Jedan od temeljnih aspekata vanjske politike Ronalda Reagana bio je veliko povećanje vojne snage Sjedinjenih Američkih Država, što je uključivalo značajno povećanje vojnog proračuna i razvoj naprednih oružanih sustava. Reaganova administracija smatrala je da prethodne američke administracije nisu dovoljno ulagale u obranu, što je dovelo do percepcije sovjetske nadmoći tijekom 1970-tih godina (Pemberton, 2010).

„Sovjetska vojska broji više nego dvostruko više vojnika od naše, a u pričuvama imaju omjer 4 prema 1. Na oružje troše 50% više nego mi. Njihova mornarica ima dvostruko više površinskih brodova i podmornica od naše. Nadmašuju nas u artiljeriji s omjerom 3 prema 1, a njihovi tenkovi premašuju naše omjerom 4 prema 1. Njihovi strateški nuklearni projektili su veći, snažniji i brojniji od naših.“³

Prema Pembertonu (2010), Reaganova administracija povećala je vojni proračun za gotovo 43% između 1981. i 1985. godine, čime je SAD postao vodeća vojna sila u svijetu. Ova strategija bila je usmjerena na jačanje američke sigurnosti i na stvaranje psihološkog pritiska

³ Pre-Presidential Papers, Series 1: Speeches and Writings, Radio Broad BOX 44, RPL

na Sovjetski Savez, prisiljavajući ga da se uključi u skupu utrku u naoružanju koju nije mogao održati zbog loše ekonomske situacije.

Jedan od ključnih elemenata ove strategije bila je Strateška obrambena inicijativa (Strategic Defence Initiative, SDI). Ovaj program, pokrenut 1983. godine, bio je usmjeren na razvoj obrambenih sustava koji bi koristili svemirsku tehnologiju za presretanje i uništavanje sovjetskih balističkih raketa u letu (Westad, 2007). Iako tehnički ambiciozan i kontroverzan, SDI je značajno povećao pritisak na Sovjetski Savez. Sovjetski su lideri postali svjesni svoje tehnološke inferiornosti i strahovali su da bi SAD mogao dobiti odlučujuću prednost u bilo kojem potencijalnom sukobu. Prema Leffleru (2017), SDI je imao veći politički i psihološki učinak, nego što su inicijalno predviđali njegovi protivnici, prisilivši Sovjetski Savez da ponovno razmotri svoju strategiju.

Ciarán (2010) u svojoj disertaciji „The Reagan Doctrine: An Analysis of the President’s role in the formulation and execution of American Foreign Policy vis-à-vis the Soviet Union, 1981-1989.“ navodi da su odnosi između SAD-a i SSSR-a dostigli najnižu točku nakon Reaganovog samostalno napisanog govora u kojem je nazvao Sovjetski savez „Carstvom zla“ i osudio Sovjete zbog „masakra“ na Korejskom letu; u govoru je Sovjete prikazao kao bezosjećajne barbare, izjavivši da je napad bio „Sovjetski Savez protiv svijeta i moralnih načela koja vode ljudske odnose svugdje“. Možda potaknut mišlju da je njegova retorika povećala mogućnost rata (i potaknut od strane svoje supruge Nancy), Reagan je 1984. promijenio ton.

Reaganov govor o odnosima SAD-a i SSSR-a u siječnju 1984. označilo je početak nove faze u njegovoj retorici, a većina je to vidjela kao potpuni „preokret“ u odnosu na vatreni jezik korišten u prošlosti. Dok George Shultz smatra da se Reaganovi govori „nikada nisu promijenili“, ova teza tvrdi da se naglasak zapravo transformirao tijekom vremena, jer su dijelovi njegovih govora koji su spominjali dijalog bili potisnuti drugim dijelovima koji su govorili osuđujućim tonovima. Više nije slalo „miješane poruke“; u svom obraćanju Reagan je pokazao da je spreman sudjelovati sa Sovjetima u „konstruktivnom dijalogu“. Kada je Gorbačov došao na vlast 1985., Reagan je pronašao svog partnera za ovu diskusiju, a to angažiranje bilo je usmjereno prema cilju mira (kako će se u poglavlju 10 detaljnije analizirati). Od angažmana, Reagan je prešao na izazov.

Reagan je imao sreću što je bio predsjednik u vrijeme kada je sovjetsko vodstvo eksperimentiralo s unutarnjim reformama—tzv. glasnost i perestrojka—i to je iskoristio kao polugu za poticanje još veće transformacije sovjetskog društva. Najbolje sažeto u govoru o

„Berlinskom zidu“, Reagan je izazvao Gorbačova da bude „ozbiljan“ u vezi s reformama; i ako jest, tada bi započeo proces koji bi vodio do uklanjanja podjela između Istoka i Zapada.

Ovaj pritisak na Sovjetski Savez manifestirao se i kroz regionalne sukobe u kojima je Reaganova administracija koristila američku vojnu moć za suzbijanje sovjetskog utjecaja. Reaganova doktrina pružala je podršku antikomunističkim snagama u konfliktima diljem svijeta, poput Afganistana i Srednje Amerike (Coll, 2004). Kombinacija vojne i političke strategije uvjetovala je dodatni pritisak na Sovjetski Savez da se uključi u skupu vojnu i političku borbu na više frontova, što je dodatno oslabilo njihove resurse.

Reaganovo vojno jačanje i pritisak na Sovjetski Savez doprinijeli su ubrzanju kraja hladnog rata. Sovjetski vođe, suočeni s ekonomskom krizom i rastućim vojnim pritiscima, prepoznali su potrebu za pregovorima i reformama. Prema Leffleru (2017), bez Reaganove odlučne vojne politike i neprestanog pritiska, Sovjetski Savez možda ne bi bio spreman za kompromis u obliku sporazuma o nuklearnom razoružanju, poput INF sporazuma iz 1987. godine, koji je označio početak kraja nuklearne utrke.

2.2.2. Reaganova doktrina: podrška antikomunističkim pokretima

Reaganova doktrina bila je ključni element američke vanjske politike tijekom hladnog rata i predstavljala je sustavnu podršku antikomunističkim pokretima diljem svijeta. Ova strategija razvijena je kako bi se suprotstavila širenju sovjetskog utjecaja, posebno u regijama poput Srednje Amerike, Afrike i Azije, gdje su se Sovjeti pokušavali etablirati kroz podršku komunističkim režimima i pobunama. Reaganova administracija smatrala je da je najbolji način za potkopavanje sovjetskog utjecaja pružanje pomoći lokalnim pokretima koji su se borili protiv komunističkih režima, te se time indirektno nastojao oslabiti Sovjetski Savez (Nau, 2013).

„Svi Amerikanci mogu biti ponosni što je primjer naših Očeva utemeljitelja pomogao nadahnuti milijune diljem svijeta. Kroz našu povijest uvijek smo vjerovali da je sloboda pravo po rođenju svih naroda te da ne bismo mogli biti vjerni sebi ili našim načelima ako ne bismo zagovarali slobodu i demokraciju ne samo za sebe, već i za druge... Amerika također ima moralnu odgovornost. Pouka poslijeratne ere jest da Amerika mora biti vođa slobodnog svijeta; nitko drugi ne može preuzeti naše mjesto. Priroda i opseg naše potpore - bilo moralne ili neke druge - nužno variraju od slučaja do slučaja. No, ne smije biti sumnje gdje leže naše simpatije... Kao prvo, iz temeljnog načela, Sjedinjene Američke Države podržavaju ljudska prava i mirne demokratske promjene diljem svijeta, uključujući i nekomunističke, prozapadne zemlje. Demokratske institucije najbolji su jamac stabilnosti, mira i ljudskih prava.“⁴

⁴ George Shultz, "America and the Struggle for Freedom", US Department of State Bulletin (April 1985)

Jedan od najistaknutijih primjera primjene Reaganove doktrine bio je Afganistan. Sovjetska invazija na Afganistan 1979. godine bila je presudna za američko shvaćanje da je hladni rat ušao u novu, opasniju fazu. S obzirom na to da je Afganistan postao poligon za sukob između pro-sovjetskih snaga i mudžahedinskih boraca, SAD je, pod Reaganovom administracijom, počeo pružati masovnu vojnu i financijsku podršku mudžahedinima kako bi oslabio sovjetski utjecaj (Coll, 2004). Kroz CIA-in program, nazvan Operacija Ciklon, mudžahedini su dobili napredno naoružanje, uključujući prijenosne rakete zemlja-zrak Stinger, što im je omogućilo da nanesu značajne gubitke sovjetskim vojnim snagama. Afganistan je postao simbol uspješne primjene Reaganove doktrine, prisilivši Sovjete na povlačenje 1989. godine.

Reaganova doktrina nije se primjenjivala samo u Aziji, već se primjenjivala i u Srednjoj Americi, gdje su se antikomunistički pokreti borili protiv marksističkih režima i gerilskih skupina. U Nikaragvi, Sandinistička vlada, koja je došla na vlast 1979. godine nakon revolucije, bila je usko povezana sa Sovjetskim Savezom i Kubom, što je izazvalo zabrinutost u Washingtonu. Reaganova administracija pružila je podršku pobunjeničkoj skupini poznatoj kao „Kontras“ ili kontraši, koja se borila protiv sandinista, unatoč međunarodnoj kritici i kontroverzama oko ilegalnog financiranja Kontrasa (Kagan, 2006). Reagan je vjerovao da bi bez američke intervencije komunistički režim mogao destabilizirati cijelu regiju, što bi imalo dalekosežne posljedice za sigurnost.

U Africi je Reaganova doktrina, također, imala značajnu ulogu, posebno u Angoli i Mozambiku, gdje su antikomunističke pobunjeničke skupine, kao što su UNITA u Angoli i RENAMO u Mozambiku, bile podržane od strane SAD-a. U tim sukobima Reaganova administracija uočila je priliku da oslabi sovjetske režime i spriječi širenje komunizma na afričkom kontinentu (Westad, 2007). UNITA, pod vodstvom Jonasa Savimbija, dobila je značajnu financijsku i vojnu pomoć od SAD-a kako bi se suprotstavila marksističkom MPLA režimu, koji je bio podržan od strane Sovjetskog Saveza i Kube. Iako su ovi sukobi imali devastirajući učinak na stanovništvo tih zemalja, Reaganova doktrina uspjela je smanjiti sovjetski utjecaj u regiji.

Reaganova doktrina nije bila ograničena na vojne sukobe, već je također uključivala diplomatske i ekonomske mjere za podršku antikomunističkim režimima i pokretima. Primjer toga je američka podrška vladi u El Salvadoru, koja se borila protiv pobune predvođene ljevičarskim pokretom poznatim kao FMLN (Frente Farabundo Martí para la Liberación

Nacional). SAD je pružio ekstenzivnu vojnu pomoć i obuku kako bi se osigurala stabilnost antikomunističkog režima i kako bi se spriječilo širenje komunizma u regiji (Scott, 1996). Ova pomoć bila je praćena ostrim kritikama zbog optužbi za kršenje ljudskih prava od strane vlade El Salvadora, no Reaganova administracija je tvrdila da je to bila nužna mjera za očuvanje zapadnih interesa.

Unatoč uspjesima, Reaganova doktrina bila je predmet kontroverzi i kritika, osobito zbog upotrebe tajnih operacija i kršenja međunarodnih zakona. Najpoznatiji skandal povezan s ovom doktrinom bila je afera Iran-Contra, u kojoj je otkriveno da je Reaganova administracija ilegalno prodavala oružje Iranu i da je financirala kontraše u Nikaragvi, unatoč zabrani Kongresa (Kornbluh, 1993). Ovaj skandal ozbiljno je narušio vjerodostojnost Reaganove administracije i doveo je do optužbi da je SAD koristio neetične metode kako bi ostvario svoje ciljeve.

2.2.3. Diplomacija i pregovori o nuklearnom razoružanju

Diplomacija i pregovori o nuklearnom razoružanju postali su ključni aspekt američke vanjske politike tijekom 1980-tih, posebno pod predsjednikom Ronaldom Reaganom. Tijekom hladnog rata nuklearno naoružanje nije bilo samo simbol vojne moći, već je bilo i sredstvo za odvracanje potencijalnih sukoba. Međutim, s rastućim pritiscima zbog sigurnosnih prijetnji i međunarodne zajednice, Reaganova administracija shvatila je potrebu za pregovorima koji bi mogli smanjiti napetosti između Sjedinjenih Američkih Država i Sovjetskog Saveza (Leffler, 2017).

Jedan od prvih značajnih koraka prema nuklearnom razoružanju bio je Reaganov susret s generalnim sekretarom Sovjetskog Saveza, Mihailom Gorbačovim, na summitu u Ženevi 1985. godine. Ovaj susret označio je prekretnicu u američko-sovjetskim odnosima i bio je temelj za daljnje pregovore. Tijekom ovih razgovora oba su lidera izrazila volju za smanjenjem nuklearnog naoružanja, iako su se suočavali s unutarnjim pritiscima koji su otežavali postizanje konkretnih sporazuma (Garthoff, 1994). Ova era obilježena je promjenom retorike, gdje je Reagan, umjesto da se fokusira na „zlo“ komunizma, počeo prepoznavati mogućnost suradnje sa Sovjetima u borbi protiv zajedničkih prijetnji.

Jedan od ključnih rezultata tih pregovora bio je Ugovor o nuklearnim snagama srednjeg dometa (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty - INF), potpisan 1987. godine. Ovaj Ugovor zabranio je sve rakete srednjeg dometa, što je dovelo do uklanjanja više od 2,600 raketa

s europskog tla (Pemberton, 2010). INF je bio značajan jer je označio prvi konkretan korak prema smanjenju nuklearnog oružja i otvorio je put za daljnje pregovore o razvoju nuklearnog razoružanja. Prema Leffleru (2017), ovaj Ugovor također je povećao povjerenje između dviju sila i postavio temelje za buduće pregovore o strateškom naoružanju.

Osim bilateralnih pregovora, Reaganova administracija bila je aktivna i u multilateralnim inicijativama za nuklearno razoružanje. S obzirom na sve veće zabrinutosti zbog globalnih prijetnji, uključujući terorizam i proliferaciju nuklearnog naoružanja, SAD se angažirao u pregovorima unutar različitih međunarodnih foruma, uključujući Ujedinjene narode. Ovi pregovori nisu uvijek bili uspješni, ali su doprinijeli globalnoj raspravi o kontroli oružja i razvoju normi koje su se počele primjenjivati na međunarodnoj razini (Westad, 2007).

3. Trumpova vanjska politika: „America First“ i „Preserve Peace Through Strength“

3.1. Vanjska politika Donalda Trumpa

Vanjska politika Donalda Trumpa, koja je obilježila njegov mandat od 2017. do 2021. godine, bila je karakterizirana radikalnim promjenama u odnosu na prethodne administracije. Njegov pristup bio je fokusiran na „America First“ strategiju, koja je isticala nacionalne interese SAD-a, često na račun tradicionalnih savezništava i međunarodnih obveza. Ovaj pristup rezultirao je promjenama u ključnim područjima, uključujući trgovinu, diplomaciju i vojnu strategiju (Mearsheimer, 2018).

Jedan od najznačajnijih aspekata Trumpove vanjske politike bila je trgovinska strategija, koja je uključivala uvođenje carina na uvoz iz NR Kine i preuređenje trgovinskih sporazuma. Trump je optužio NR Kinu za nepoštene trgovinske prakse i krađu intelektualnog vlasništva, što je dovelo do trgovinskog rata između dviju zemalja (Bown, 2020). Ova politika, iako popularna među određenim američkim proizvođačima, izazvala je kritike zbog povećanja cijena za potrošače i potpunog preispitivanja slobodne trgovine koja je bila temelj američke vanjske politike prethodnih razdoblja. Pojedini analitičari su tvrdili da je Trumpov pristup dugoročno mogao oslabiti američku ekonomsku poziciju na globalnoj razini (Irwin, 2020).

U području međunarodnih odnosa Trumpova administracija također je preispitala tradicionalna savezništva. Odbacivanje međunarodnih sporazuma, poput Pariškog klimatskog sporazuma i nuklearnog sporazuma s Iranom (Joint Comprehensive Plan of Action - JCPOA), dovelo je do porasta napetosti s drugim državama i međunarodnom zajednicom (Katz, 2020). Ove odluke često su bile objašnjene potrebom da se štite interesi SAD-a, ali su, također, izazvale zabrinutost među saveznicima koji su se pitali o budućnosti američkog vodstva u globalnim pitanjima.

Trump je tijekom predsjedanja SAD-om, također, bio poznat po svojoj nekonvencionalnoj diplomaciji, što je uključivalo direktne kontakte s autoritarnim liderima, poput sjevernokorejskog vođe Kim Jong-una. Ovi sastanci, uključujući povijesni summit u Singapuru 2018. godine, imali su za cilj smanjenje napetosti i denuklearizaciju Korejskog poluotoka. Iako su ovi pregovori izazvali veliko zanimanje, rezultati su bili skromni, a Sjeverna Koreja nije pokazala ozbiljnu volju za odustajanje od svog nuklearnog programa (Blumenthal, 2019).

U kontekstu Bliskog Istoka, Trumpova administracija je donijela nekoliko ključnih odluka, uključujući priznavanje Jeruzalema kao glavnog grada Izraela i povlačenje američkih snaga iz Sirije. Ove odluke su izazvale velike političke i društvene reperkusije, kao i osude iz mnogih dijelova svijeta. Priznanje Jeruzalema dodatno je zakompliciralo već napetu situaciju u izraelsko-palestinskom konfliktu i postavilo je temelje za buduće sukobe (Rosen, 2019).

Trump redefinira glavne prijatelje s kojima se suočavaju Sjedinjene Države, mijenja redoslijed prijatelji i provodi kontinuiranu sekuritizacijsku mobilizaciju, čime se formira novi strateški cilj nacionalne sigurnosti. Temelj Trumpove vanjske politike je formiranje novog sigurnosnog diskursa. Sigurnost je način nadilaženja svih političkih pravila i struktura, posebna politika iznad svake politike. U diskursu o sigurnosti, problem se predstavlja kao problem s najvišim prioritetom, tako da se na njega stavlja sigurnosna oznaka, a akter može tražiti pravo da na prijatelju odgovori izvanrednim mjerama. Vanjska politika ovisi o ravnoteži između niza različitih i suprotstavljenih glasova i vrijednosti. Trumpov šok na kraju je formirao Trumpov univerzalizam ili novu veliku američku strategiju koja je pružila „širu sliku“ nacionalnih interesa povezujući koncept nacionalnog identiteta, vanjsku politiku i vođenje nacionalne sigurnosti (Walt, 2018).

3.1.1. „America First“

„America First“ u središtu je Trumpove vanjske politike, redefinirajući granice i ulogu Sjedinjenih Država kao suverene države. Trump je pozvan da održi govor o vanjskoj politici u Centru za nacionalni interes (Centre for National Interest) 26. travnja 2016. godine. U predmetnom govoru Trump je predstavio koncept „America First“, rekavši da će njegova vanjska politika uvijek biti prioritet američkog naroda i njegove sigurnosti.

Trumpova vanjska politika usredotočena je na „America First“, kako bi se ispunio slogan izborne kampanje „Make America Great Again“. „Veličina“ je dvosmjerni odnos između Sjedinjenih Država i ostatka svijeta, dok „America First“ naglašava povlačenje, a Sjedinjene Države ne bi trebale preuzimati previše međunarodnih odgovornosti. Trumpova kampanja „America First“ kontrakcija je i izazov konceptu „svjesnosti o troškovima“. Od Drugog svjetskog rata SAD je graditelj i održavatelj globalnog poretka, a "America First" je povlačenje iz poretka „liberalnog internacionalizma“. Trump vjeruje da je nacionalna država još uvijek temelj sreće i sklada (Bown, 2020).

Tijekom Drugog svjetskog rata, antiratne i izolacionističke skupine osnovale su „America First“. „America First Committee“ na Sveučilištu Yale protivio se uključivanju Sjedinjenih Država u Drugi svjetski rat. Čak i da je Velika Britanija na rubu uništenja, ne bi trebala sudjelovati u ratu. Glavna prijetnja Sjedinjenim Državama dolazi iznutra, posebno od židovske zajednice. U vanjskoj politici, „America First“ bila je antisemitska i prohitlerovska (Bown, 2020).

„America First“ je pobuna protiv liberalnog internacionalističkog poretka, tvrdeći da vanjska politika SAD-a nije uspjela učinkovito odgovoriti na izazove i prijetnje s kojima se zemlja suočava. Struktura prihoda i rashoda globalizacije u američkom stilu, prema Trumpu, je neuravnotežena i treba je prilagoditi kako bi se usredotočila i proširila dobrobit Sjedinjenih Država. Nažalost, jedna od najvećih prepreka dugoročnom prosperitetu Sjedinjenih Država je privrženost drugih zemalja merkantilističkom i trgovinskom protekcionizmu (Navarro i Autry, 2011).

„America First“ znači da SAD-ova vanjska politika mora dati prioritet nacionalnim i lokalnim interesima. U pogledu svojih saveznika, Sjedinjene Države smatrale su se superiornima. Drugo, Sjedinjene Države trebale bi pristupiti trgovini sa stajališta onoga što je najbolje za Sjedinjene Države, a ne onoga što je najbolje za globalni gospodarski sustav. Kruti multilateralizam nasljeđe je hladnog rata. Umjesto da se drže zastarjele strukture u eri američke hegemonije, Sjedinjene Države trebale bi surađivati sa svakim s kim dijele interese (Friedman i Jacob, 2017).

„America First“ prioritet je suverenih država, vraćajući se temeljnom polazištu realizma, odnosno „samopomoći“ od strane zemlje, čime se redefiniiraju nacionalni interesi Sjedinjenih Država i prilagođava se vanjska politika temeljena na novom ustroju države i nacionalnim interesima. U svom inauguracijskom govoru Trump je izjavio: „Danas ne prenosimo samo moć s jedne administracije na drugu, ili s jedne stranke na drugu - već prenosimo moć iz Washingtona, D.C. i vraćamo je vama, ljudima.“ Trump je proširio „America First“ rekavši: „Kupujte američko, unajmite Amerikance“ (Bown, 2020. str. 29).

Nadalje, prema Trumpu, sve je to rezultat nesposobnosti američkog elitnog vodstva. Trump je stvorio novu protivničku strukturu. Glavne prijetnje i neprijatelji s kojima se SAD suočavaju su establišment u Washingtonu i liberalne internacionalističke mjere. Elite establišmenta glavne su prijetnje američkom narodu, dok Hillary i Obama nisu samo Trumpovi protivnici, već i neprijatelji američkog naroda.

Oglesby (2020) u svojoj publikaciji „The Trump Doctrine: America First, Not American Exceptionalism“ navodi da se Trumpova doktrina temelji na ideji koja odražava kombinaciju izolacionizma i intervencionizma, ovisno o konkretnim situacijama. Trumpov pristup razlikuje se od Obamine politike „američke izuzetnosti“, koja je stavljala SAD na isto polazište s drugim zemljama i oslanjala se na suradnju s međunarodnim organizacijama poput UN-a i trgovinskih organizacija. Nasuprot tome, Trump je preferirao bilateralne odnose i ponovno pregovaranje međunarodnih sporazuma kako bi osigurao da prvenstveno koriste SAD-u. Primjeri toga uključuju povlačenje iz Transpacifičkog partnerstva i Pariškog sporazuma o klimi, te kritiku NATO-a zbog navodnog neravnomjernog raspoređivanja troškova između članica. Oglesby (2020) ističe da Trump često ignorira savjete institucija poput State Departmenta i daje prednost savjetima svojih bliskih suradnika, uključujući članove obitelji i političke savjetnike poput Stevea Bannona i Jareda Kushnera (Oglesby, 2020). Oglesby (2020) naglašava kako se Trumpova vanjska politika često temelji na osobnim interesima, impulsima i emocionalnim reakcijama, a ne na dosljednoj strategiji. Pritom, Trumpovi potezi, poput povlačenja trupa iz Njemačke, često su dolazili kao iznenađenje mnogim američkim dužnosnicima. Jedan od ključnih aspekata Trumpove doktrine je skepticizam prema multilateralizmu i međunarodnim savezima. On smatra da su ti savezi previše opterećujući za SAD, te da druge države trebaju preuzeti više odgovornosti za svoju sigurnost. Ovaj pristup dovodi do smanjenja američkog angažmana u međunarodnoj zajednici i veće fokusiranosti na domaće interese (Oglesby, 2020). Iako neki kritičari tvrde da Trumpova politika nema dosljedan pravac, Oglesby (2020) argumentira da postoji jasno oblikovana „Trumpova doktrina“, iako neformalna i temeljena više na Trumpovim osobnim stavovima i impulsima nego na tradicionalnoj vanjskoj politici. Ta doktrina se temelji na jačanju američke moći i ekonomskih interesa, uz istovremeno smanjivanje uloge SAD-a u globalnim organizacijama i povlačenje iz međunarodnih obveza koje Trump smatra nepovoljnima za američke radnike i ekonomiju.

Trumpova doktrina, zaključuje Oglesby (2020), reflektira duboku promjenu u američkoj vanjskoj politici, udaljavajući se od posthladnoratovskog svjetskog poretka i ostavljajući budućim administracijama izazov da ponovno izgrade američke odnose s međunarodnim partnerima.

3.1.2. „Principijelni realizam“

„Principijelni realizam“ je dorada koncepta „America First“, koji sadrži trumpističku „kartu“ diplomatskih operacija, obuzdava impuls SAD-a da intervenira u vanjskom svijetu i

smanjuje prekomorske obveze SAD-a. Trump je predložio „načelni realizam“ tijekom svog prvog posjeta Saudijskoj Arabiji nakon što je preuzeo dužnost. Neki znanstvenici vjeruju da iza „načelnog realizma“ stoji doktrina populističkog suvereniteta, što je posebno obilježje Trumpova vanjskopolitičkog razmišljanja. Političke akcije i politički prioriteti, u skladu s Trumpovim političkim instinktima, također su duboko ugrađeni u američku političku kulturu. Trump vjeruje da nacionalna država ostaje temelj sreće i harmonije. Da bi se to postiglo, potrebno je povući se iz beskrajnog rata. Danas, kada relativna snaga Sjedinjenih Država opada, politička polarizacija postaje sve ozbiljnija (Ettinger, 2019).

3.2. „Preserve Peace Through Strength“ i Trumpova vanjska politika

Manje od godinu dana nakon preuzimanja dužnosti predsjednika SAD-a Donald Trump je donio novu Strategiju nacionalne sigurnosti, koja je postavila pozitivan strateški smjer za Sjedinjene Države, koji je trebao vratiti američke prednosti u svijetu i ojačati snagu SAD-a. Strategija iz 2017. godine temelji se na 11-mjesečnoj predsjedničkoj akciji za vraćanje poštovanja prema Sjedinjenim Državama u inozemstvu i obnovi povjerenja u državu na domaćem prostoru. Strateško povjerenje omogućuje Sjedinjenim Državama da zaštite svoje vitalne nacionalne interese. Strategija identificira četiri vitalna nacionalna interesa ili „četiri stupa“. To su (Trump, 2017):

- I. Štiti domovinu, američki narod i američki način života
- II. Promicati američki prosperitet
- III. Očuvanje mira snagom
- IV. Napredak američkog utjecaja.

Koncept „Preserve Peace Through Strength“ temelji se na jednostavnoj, ali moćnoj ideji: održavanje mira kroz očuvanje i jačanje vojne snage. Ova ideja zagovara stav da je najbolji način odvratanja sukoba kroz prikazivanje sposobnosti za vojnu reakciju. Ključni argument iza ovog pristupa je da, ako je zemlja dovoljno snažna vojnom smislu, protivnici će se ustručavati napasti je zbog straha od odmazde i posljedica (Mearsheimer, 2018).

Koncept „Peace Through Strength“ predstavlja središnji element američke vanjske politike, posebno u kontekstu vladavine predsjednika Donalda Trumpa. Ovaj pristup naglašava važnost održavanja snažne vojske kao sredstva za očuvanje mira. Ideja je da, kada su zemlje

vojno snažne, one su manje sklone sukobima jer potencijalni neprijatelji znaju da bi svaka agresija rezultirala teškim posljedicama (Mearsheimer, 2018).

3.2.1. Obnova konkurentske prednosti SAD-a

Sjedinjene Države moraju razmotriti što je trajno u problemima s kojima se suočavaju, a što je novo. Nadmetanja oko utjecaja su bezvremenska. Ona postoje u različitim stupnjevima i razinama intenziteta već tisućljećima. Geopolitika je međuigra ovih natjecanja diljem svijeta. No, Trump (2017) u svojoj Strategiji navodi da su neki uvjeti novi i da su promijenili način na koji se ova natjecanja odvijaju. Smatra da se SAD suočava s istodobnim prijetnjama od različitih aktera u više područja, a što je ubrzano tehnologijom. Sjedinjene Države moraju razviti nove koncepte i sposobnosti za zaštitu vlastite domovine, unapređenje prosperiteta i očuvanje mira (Trump, 2017).

Od 1990-tih Sjedinjene Države pokazale su veliki stupanj strateške samodopadnosti. Pretpostavljalo se da je vojna nadmoć SAD-a zajamčena i da je demokratski mir neizbježan. Vjerovalo se da će liberalno-demokratsko proširenje i uključivanje iz temelja promijeniti prirodu međunarodnih odnosa i da će natjecanje ustupiti mjesto miroljubivoj suradnji. Umjesto izgradnje vojnih kapaciteta, kako su se prijetnje nacionalnoj sigurnosti SAD-a povećavale, Sjedinjene Države dramatično su smanjile veličinu vojske na najniže razine od 1940. godine. Umjesto da razviju važne sposobnosti, Združene snage ušle su u gotovo desetljeće dug „odmor u nabavi“. Nije se držao korak s prijetnjama ili tehnologijama u nastajanju (Trump, 2017).

Sjedinjene Države moraju se pripremiti za novo natjecanje. NR Kina, Rusija i drugi državni i nedržavni akteri prepoznaju da Sjedinjene Države često gledaju na svijet u binarnim okvirima, pri čemu su države ili „u miru“ ili „u ratu“, dok je to zapravo arena kontinuiranog natjecanja. SAD treba povećati svoju konkurentnost kako bi odgovorio na taj izazov, zaštitio američke interese i unaprijedio vlastite vrijednosti. Američka vojska mora biti spremna djelovati u cijelom spektru sukoba, u više domena odjednom (Trump, 2017).

Kako bi SAD odgovorio na te izazove, mora, također, unaprijediti svoje političke i ekonomske instrumente za djelovanje u tim okruženjima. Birokratska inercija je moćna. Ali isto vrijedi i za talent, kreativnost i predanost Amerikanaca. Usklađivanjem vlastitih napora javnog i privatnog sektora SAD može uspostaviti Združene snage koje nemaju premca. Novi napredak u računalstvu, autonomiji i proizvodnji već mijenja način na koji se SAD bori. U kombinaciji sa snagom saveznika i partnera, ova prednost raste (Trump, 2017).

3.2.2. Obnova sposobnosti SAD-a

S obzirom na nove značajke geopolitičkog okruženja, Sjedinjene Države moraju obnoviti ključne sposobnosti kako bi odgovorile na izazove s kojima se suočavaju. Snaga američke vojske ostaje vitalna komponenta natjecanja za utjecaj. Združene snage demonstriraju odlučnost i predanost SAD-a i pružaju mu sposobnost da se bori i pobijedi u svakom mogućem sukobu koji prijete vitalnim interesima SAD-a (Brands, 2018).

Sjedinjene Države moraju zadržati nadmoć jer ona jača diplomaciju i dopušta im da oblikuju međunarodno okruženje kako bi zaštitili svoje interese. Kako bi SAD zadržao vojnu nadmoć, mora obnoviti vlastitu mogućnost stvaranja inovativnih sposobnosti, vratiti spremnost vlastitih vojnih snaga za veliki rat i povećati veličinu vojnih snaga tako da budu sposobne djelovati u dovoljnoj mjeri i dovoljno dugo za pobjedu. Trump (2017) smatra da treba uvjeriti protivnike da ih SAD može i hoće poraziti, a ne samo kazniti ako napadnu Sjedinjene Države. SAD treba osigurati sposobnost odvratanja potencijalnih neprijatelja poricanjem, uvjeravajući ih da ne mogu postići ciljeve upotrebom sile ili drugim oblicima agresije.

Osiguranje da američka vojska može poraziti svoje protivnike zahtijeva sustave oružja koji su jasno nadmašili protivničke po ubojitosti. Sjedinjene Države trebaju slijediti nove pristupe nabavi oružja kako bi sklopile bolje ugovore. Uz navedeno, Trump (2017) smatra da SAD treba iskoristiti inovativne tehnologije koje se razvijaju izvan tradicionalne vojne industrijske baze. Uz navedeno, nacija mora biti sposobna postaviti vojne snage koje su sposobne djelovati u dovoljnoj mjeri i dovoljno dugo da poraze neprijatelje, konsolidiraju vojne dobitke i postignu održive rezultate koji štite američki narod i njegove vitalne interese (Kaplan, 2018).

Sjedinjene Države moraju zadržati spremne vojne snage, koje su sposobne zaštititi domovinu dok brane interese SAD-a. Spremnost zahtijeva ponovno usredotočenje na obuku, logistiku i održavanje. Združene snage moraju ostati sposobne odvratiti i poraziti cijeli niz prijetnji Sjedinjenim Državama. Sposobnost vojske da odgovori na izvanredne situacije ovisi o sposobnosti nacije da proizvede potrebne dijelove i sustave, zdrave i sigurne opskrbe lance i kvalificiranu radnu snagu SAD-a (Kagan, 2018).

Trump u svojoj strategiji navodi da će SAD ulagati u sposobnosti podrške i poboljšanja pripisivanja kibernetičkih napada, kako bi omogućio brzi odgovor. Poboljšat će vlastite cyber alate u cijelom spektru sukoba kako bi zaštitio imovinu američke vlade i kritičnu infrastrukturu SAD-a te kako bi zaštitio integritet podataka i informacija. Isto tako, navodi da će se poboljšati

integracija tijela i postupaka diljem Vlade SAD-a kako bi se cyber operacije protiv protivnika mogle provoditi prema potrebi (McMaster, 2020).

3.2.3. Redefiniranje uloge SAD-a u svijetu

U svom istraživanju Trumpove vanjske politike, u članku „Make America Great Again: Donald Trump and Redefining the U.S. Role in the World“, autor Jason A. Edwards (2018) analizira četiri ključne teme: osudu američkog globalizma, imigraciju, trgovinu i izgradnju nacija, koje Trump smatra uzrocima slabljenja američke moći.

Trump iznosi tvrdnje da je trenutna vanjska politika Sjedinjenih Država u kaosu i prebacuje krivicu na prethodne administracije, naglašavajući da će njegov mandat biti usmjeren na ponovno preuzimanje kontrole nad vanjskim odnosima s fokusom na američke interese. Trump se snažno protivi globalizmu, smatrajući ga izvorom loših trgovinskih sporazuma, propale infrastrukture, nekontrolirane imigracije i prekomjernih vojnih intervencija. On ističe da su ovi globalistički pristupi oslabila američki suverenitet i status izuzetne nacije. U svom prvom važnom govoru o vanjskoj politici, Trump je tvrdio da je američka vanjska politika nakon hladnog rata skrenula s pravog puta i postala besmislena (Edwards, 2018).

U vezi s trgovinom, Trump kritizira slobodne trgovinske sporazume, poput NAFTA-e, za koje smatra da su štetili američkim radnicima. Odbacuje ideju multilateralnih trgovinskih dogovora, ističući da je trgovinska politika koja favorizira američke interese ključna. Obecava da nikada neće potpisati sporazum koji bi mogao naštetiti američkim radnicima i predlaže sklapanje individualnih sporazuma s pojedinim zemljama. Trump također naglašava da su multilateralne institucije, poput TPP-a i WTO-a, odgovorne za gubitak proizvodnih radnih mjesta i trgovinski deficit, te prijeti uvođenjem visokih tarifa protiv zemalja koje ne reformiraju svoje trgovinske politike (Edwards, 2018).

U kontekstu imigracije, Trump koristi različite metafore kako bi prikazao imigrante kao prijetnju američkoj sigurnosti i ekonomiji. Njegova izjava da „Meksiko ne šalje svoje najbolje“ ilustrira njegovu retoriku koja sugerira da imigranti donose kriminal i smanjuju plaće, posebno za Afroamerikance i Latinoamerikance. Metafora „Trojanog konja“ koristi se za upozoravanje na opasnosti koje predstavljaju izbjeglice, a Trump tvrdi da bi povećanje broja izbjeglica moglo dovesti do terorističkih napada (Edwards, 2018). Na kraju, Trump kritizira vojne intervencije i projekte izgradnje nacija, smatrajući ih neuspješnima. On koristi primjere iz prošlosti, poput rata u Iraku, kako bi ilustrirao lošu vanjsku politiku prethodnih administracija. Trump tvrdi da

su pokušaji izgradnje zapadnih demokracija u zemljama bez iskustva ili interesa za to samo doveli do kaosa, a ne do stabilnosti. Umjesto promicanja demokracije, on se zalaže za politiku koja se fokusira isključivo na nacionalne interese, s ciljem obnove američkog suvereniteta i iznimnosti (Edwards, 2018).

Kroz sve ove teme, Trumpova vizija „Amerika na prvom mjestu“ oslanja se na smanjenje američke uloge u globalnim pitanjima, s naglaskom na stvaranje stabilnog globalnog okruženja koje će omogućiti Sjedinjenim Državama da se više fokusiraju na vlastite unutarnje izazove. Edwards (2018) u svom članku naglašava kako Trumpova retorika predstavlja temeljnu promjenu u američkoj vanjskoj politici, koja bi mogla imati dugoročne posljedice za globalni poredak.

3.2.4. Diplomacija i državničko umijeće

U cijelom konkurentskom krajoliku, američki diplomati su napredne političke sposobnosti, koja unapređuje i brani američke interese u inozemstvu. Diplomacija katalizira političke, gospodarske i društvene veze koje stvaraju dugotrajne usklađenosti Amerike i koje grade pozitivne mreže odnosa s partnerima. Diplomacija održava dijalog i potiče područja suradnje s konkurentima. Smanjuje rizik od skupe pogrešne komunikacije (Trump, 2017).

Diplomacija je neophodna za prepoznavanje i provedbu rješenja za sukobe u nestabilnim regijama svijeta bez vojnog angažmana. Pomaže potaknuti saveznike na akciju i organizirati zajedničke resurse istomišljeničkih nacija i organizacija za rješavanje zajedničkih problema. Autoritarne države željne su zamijeniti Sjedinjene Države gdje Sjedinjene Države povlače vlastite diplomate i zatvaraju svoja predstavništva. Trump smatra da SAD mora unaprijediti svoje diplomatske sposobnosti kako bi se natjecao u trenutnom okruženju i kako bi prihvatio natjecateljski način razmišljanja. Učinkovita diplomacija zahtijeva održivo korištenje ograničenih resursa, profesionalni diplomatski zbor, moderne i sigurne objekte te sigurne metode za komunikaciju i suradnju s lokalnim stanovništvom (Blumenthal, 2019).

Zadržavanje američke pozicije vodećeg svjetskog gospodarskog aktera jača američku sposobnost korištenja alata gospodarske diplomacije za dobrobit Amerikanaca i drugih nacija. Održavanje središnje uloge Amerike u međunarodnim financijskim forumima povećava američku sigurnost i prosperitet širenjem zajednice slobodnih tržišnih gospodarstava, obranom od prijetnji gospodarstava pod vodstvom države i zaštitom američkog i međunarodnog gospodarstva od zlouporabe od strane nezakonitih aktera (Blumenthal, 2019).

Trump (2017) ističe želju za stvaranjem bogatstva za Amerikance i njihove saveznike i partnere. Prosperitetne države su jači sigurnosni partneri koji mogu podijeliti teret suočavanja sa zajedničkim prijetnjama. Poštena i recipročna trgovina, ulaganja i razmjena znanja produbljuju američke saveze i partnerstva, koja su neophodna za uspjeh u današnjem konkurentnom geopolitičkom okruženju.

Trgovina, promicanje izvoza, ciljano korištenje strane pomoći i modernizirani alati za financiranje razvoja mogu promovirati stabilnost, prosperitet i političke reforme te izgraditi nova partnerstva temeljena na načelu reciprociteta. Ekonomski alati – uključujući sankcije, mjere protiv pranja novca i korupcije te radnje provedbe – mogu biti važni dijelovi širih strategija za odvratanje, prisiljavanje i ograničavanje protivnika. Trump naglašava da će SAD raditi s partnerima istomišljenika na izgradnji podrške za alate gospodarske diplomacije protiv zajedničkih prijetnji. Multilateralni ekonomski pritisak često je učinkovitiji jer ograničava sposobnost ciljanih država da zaobiđu mjere i prenosi jedinstvenu odlučnost (Kagan, 2018).

Američki konkurenti koriste informacije kao oružje kako bi napali vrijednosti i institucije koje podupiru slobodna društva, dok se štite od vanjskih informacija. Oni iskorištavaju marketinške tehnike za ciljanje pojedinaca na temelju njihovih aktivnosti, interesa, mišljenja i vrijednosti. Šire dezinformacije i propagandu. Rizici za nacionalnu sigurnost SAD-a će rasti kako konkurenti integriraju informacije dobivene iz osobnih i komercijalnih izvora s mogućnostima prikupljanja obavještajnih podataka i analize podataka temeljenih na umjetnoj inteligenciji (AI) i strojnom učenju. Kršenje američkih komercijalnih i vladinih organizacija, također, pruža protivnicima podatke i uvid u njihovu ciljanu publiku (Trump, 2017).

NR Kina, na primjer, kombinira podatke i korištenje umjetne inteligencije kako bi ocijenila lojalnost svojih građana državi i koristi te ocjene za određivanje radnih mjesta. Džihadističke terorističke skupine nastavljaju voditi ideološke informacijske kampanje kako bi uspostavile i legitimizirale svoj narativ mržnje, koristeći sofisticirane komunikacijske alate za regrutiranje i poticanje neprijateljstva prema Amerikancima i njihovim partnerima. Rusija koristi informacijske operacije kao dio svojih ofenzivnih cyber napora za utjecaj na javno mnijenje diljem svijeta. Njezine kampanje utjecaja spajaju tajne obavještajne operacije i lažne online osobe s medijima koje financira država, posrednicima trećih strana i plaćenim korisnicima društvenih medija ili „trolovima“. Napori SAD-a da se suprotstavi iskorištavanju informacija od strane suparnika bili su, prema mišljenju Trumpa (2017), mlaki i fragmentirani.

Iz navedenog razloga, Trump je u svojoj Strategiji i ovo područje naveo kao prioritarno, odnosno kao ono na čemu treba poboljšati aktivnosti i napore.

3.3. Vanjska politika prema Europi, Rusiji i NR Kini

U članku „Donald Trump and America’s Grand Strategy: U.S. foreign policy toward Europe, Russia and China“, Klaus Larres (2017) analizira kompleksnost i izazove s kojima se suočava administracija Donalda Trampa u oblikovanju koherentne i dugoročne vanjske politike. Larres (2017) naglašava da je Trumpova administracija u stalnoj fazi tranzicije, što otežava uspostavu tzv. „velike strategije“ (grand strategy) koja bi definirala jasne smjernice za američku ulogu u svijetu. Ključni problem leži u podjelama unutar same administracije – između ideološkog krila, predvođenog osobama poput Stevea Bannona, i pragmatičnijeg dijela koji uključuje članove poput bivšeg državnog tajnika Rexa Tillersona. Ove unutarnje tenzije dovode do nejasnog i često proturječnog smjera američke vanjske politike (Larres, 2017).

3.3.1. Američka politika prema Europi i NATO-u

Jedna od najistaknutijih tema u Trumpovoj vanjskoj politici jest njegov stav prema NATO-u i Europi. Tijekom predizborne kampanje, Trump je NATO nazvao „zastarjelim“, kritizirajući europske saveznike zbog njihovog nedovoljnog financijskog doprinosa obrani. Međutim, nakon dolaska na vlast, Trumpova administracija značajno je ublažila svoj stav, naglašavajući važnost NATO-a u borbi protiv terorizma i potvrđujući američku podršku Savezu. Larres navodi da su na ovu promjenu utjecali savjetnici poput H.R. McMastera, Johna Mattisa te ključni europski čelnici, poput njemačke kancelarke Angele Merkel. Ipak, Trump i dalje zadržava oštar ton prema europskim saveznicima, osobito Njemačkoj, zahtijevajući da se ispune obveze o povećanju izdvajanja za obranu na 2% BDP-a (Larres, 2017).

Što se tiče europskih integracija, Trump je više puta pokazao skepticizam prema Europskoj uniji, čak je i podržao Brexit te francusku desničarku Marine Le Pen, koja je zagovarala izlazak Francuske iz EU. Trumpova administracija nije pokazala razumijevanje za ulogu koju je proces europskih integracija imao u održavanju mira i stabilnosti na kontinentu. Ipak, Larres (2017) ističe kako postoji mogućnost obnove pregovora o Transatlantskom trgovinskom i investicijskom partnerstvu (TTIP), čime bi se mogla ponovno ojačati transatlantska suradnja.

3.3.2. Odnos s Rusijom

Trumpova politika prema Rusiji obilježena je ambivalentnošću. U početku, Trump je izražavao simpatije prema ruskom predsjedniku Vladimiru Putinu, a čak se govorilo i o mogućnosti ukidanja sankcija uvedenih zbog ruske aneksije Krima 2014. godine. No, s vremenom su te simpatije oslabile, pogotovo nakon što su otvorene istrage o ruskom uplitanju u američke predsjedničke izbore 2016. i potencijalnim vezama između Trumpove kampanje i ruskih dužnosnika. Trump je bio prisiljen zauzeti oštiri stav prema Rusiji, pogotovo u kontekstu sukoba u Siriji i Ukrajini. Iako postoji želja za ponovnim angažmanom s Rusijom, posebno po pitanju sirijskog sukoba i borbe protiv ISIS-a, odnosi ostaju napeti (Larres, 2017).

Primjer za to je i Trumpova odluka da u travnju 2017. godine naredi zračne napade na sirijsku vojnu bazu nakon što je Assadov režim upotrijebio kemijsko oružje protiv civila. Ovaj potez naišao je na oštre reakcije iz Moskve, ali je bio signal promjene Trumpove politike prema Siriji i Rusiji.

3.3.3. Odnosi s NR Kinom i politika prema Sjevernoj Koreji

U članku „The Inevitable Rivalry: America, China, and the Tragedy of Great-Power Politics”, autor John J. Mearsheimer (2021) raspravlja o povijesnim i suvremenim aspektima rivalstva između Sjedinjenih Američkih Država i NR Kine. Po završetku hladnog rata, SAD je postao dominantna sila, dok je NR Kina bila relativno siromašna država. Međutim, s vremenom, NR Kina je ekonomski rasla, a američki kreatori politike, oslanjajući se na liberalističke teorije o demokraciji i otvorenim tržištima, poticali su taj rast. Mearsheimer tvrdi da je to bila strateška greška, budući da je jačanje NR Kine neizbježno dovelo do sigurnosne konkurencije koja je danas slična novom hladnom ratu između dvije velesile (Mearsheimer, 2021).

Realistička teorija predviđa da će velike sile uvijek težiti dominaciji u vlastitim regijama i sprječavanju drugih da steknu sličan status. NR Kina, kao rastuća sila, prirodno teži hegemoniji u Aziji, dok SAD, kao tradicionalni hegemon, nastoji zadržati dominaciju. Mearsheimer (2021) naglašava kako bi, da su američki lideri u ranim devedesetima prihvatili realističku logiku, mogli usporiti kineski rast kroz strože trgovinske sporazume i ograničenja na prijenos tehnologije. Međutim, umjesto toga, SAD je omogućio NR Kini pristup globalnom tržištu, čime je postao suparnik u vlastitoj izgradnji (Mearsheimer, 2021).

Kako su SAD i NR Kina ušli u novu fazu hladnog rata, Mearsheimer (2021) upozorava da je rizik od vojnog sukoba veći nego tijekom sukoba između SAD-a i Sovjetskog Saveza. NR Kina ima znatne populacijske i ekonomske prednosti, a rastući nacionalizam i teritorijalni sporovi, poput onih u Južnokineskom moru, povećavaju napetosti. Iako je oružani sukob moguće izbjeći, autor zaključuje da će sigurnosna konkurencija ostati ključna odrednica odnosa SAD-a i NR Kine u nadolazećim desetljećima (Mearsheimer, 2021).

Trumpov odnos prema NR Kini također je prošao kroz značajne promjene. Tijekom predizborne kampanje, Trump je optuživao NR Kinu za manipulaciju valutom i štetne trgovinske prakse, te je prijetio uvođenjem visokih carina. No, nakon preuzimanja dužnosti, njegova retorika prema Pekingu se ublažila. Ključni trenutak u poboljšanju odnosa bio je susret Trumpa s kineskim predsjednikom Xijem Jinpingom u travnju 2017. godine na Floridi, gdje su razgovarali o trgovini i Sjevernoj Koreji. Trump je tom prilikom pohvalio kinesku suradnju u pokušaju da se izvrši pritisak na Pjongjang zbog njegovih nuklearnih testova.

Larres (2017) ističe kako je, unatoč sporazumima o trgovinskoj suradnji, još uvijek neizvjesno hoće li NR Kina uistinu ispuniti svoja obećanja. Također, ključni izazov u odnosima SAD-a i NR Kine ostaje pitanje Južnokineskog mora, koje Trumpova administracija za sada ignorira, iako potencijalno nosi ozbiljne geopolitičke posljedice.

Sjeverna Koreja predstavlja jedan od najozbiljnijih sigurnosnih izazova za Trumpovu administraciju. Iako su tijekom kampanje Trumpove izjave sugerirale mogućnost vojnog odgovora, Larres (2017) primjećuje da je nakon sastanka s Xijem došlo do promjene pristupa, pri čemu je Trump nastojao uključiti Kinu u diplomatski pritisak na Pjongjang. Međutim, autor ističe da je nuklearni program Sjeverne Koreje ključ za opstanak režima Kim Jong-una, zbog čega je malo vjerojatno da će se Pjongjang odreći svog nuklearnog oružja.

Kroz cijeli članak Larres (2017) naglašava da Trumpova administracija, iako je u nekim aspektima poprimila tradicionalnije oblike američke vanjske politike, i dalje zadržava ključnu karakteristiku nepredvidljivosti. Trumpova sklonost vođenju politike temeljenoj na intuiciji i trenutnim odlukama, uz minimalno dugoročno planiranje, stvara nestabilnost kako unutar same administracije, tako i na međunarodnoj sceni. Iako su mnogi njegovi vanjskopolitički potezi bili u suprotnosti s oštrom retorikom iz kampanje, ostaje činjenica da Trump nema razvijenu koherentnu strategiju koja bi definirala dugoročne ciljeve američke vanjske politike.

Larres (2017) zaključuje da, iako je administracija prilagodila svoje stavove prema ključnim globalnim pitanjima poput NATO-a, NR Kine i Rusije, Trumpova osobna

nepredvidljivost ostaje dominantna karakteristika njegove politike. Često mijenjanje smjera, populistički stavovi i naglasak na nacionalističku retoriku čine Trumpovu vanjsku politiku nepredvidljivom i podložnom čestim krizama.

4. Komparacija Trumpove i Reaganove vanjske politike

Vanjska politika Donalda Trumpa i Ronalda Reagana, iako vođena pod različitim povijesnim okolnostima, pokazuje brojne sličnosti, ali i ključne razlike. Reagan, čiji je mandat bio obilježen hladnim ratom i suzbijanjem komunizma, oslanjao se na strategiju „mir kroz snagu“ (Peace Through Strength), dok je Trumpova filozofija bila usmjerena na zaštitu američkih interesa kroz politiku „America First.“

4.1. Ideološka podloga i pristup

Ronald Reagan je svoju vanjsku politiku temeljio na ideološkoj borbi protiv komunizma. Hladni rat i rivalstvo sa Sovjetskim Savezom definirali su Reaganov pristup vanjskoj politici. Njegova doktrina temeljila se na širenju demokratskih vrijednosti i suzbijanju totalitarnih režima, a sve kroz povećanje američke vojne moći i podršku demokratskim pokretima diljem svijeta. Reagan je vjerovao da će kombinacija vojne snage i ekonomske superiornosti SAD-a oslabiti Sovjetski Savez i dovesti do njegove propasti (Dobson, 2007). Njegov pristup bio je duboko ukorijenjen u ideji da je demokracija jedini održivi oblik vladavine.

S druge strane, Trumpova vanjska politika bila je daleko pragmatičnija i manje ideološka. Njegov slogan „America First“ naglašavao je prvenstveno američke interese, često zanemarujući tradicionalne vrijednosti američke vanjske politike poput promicanja demokracije i ljudskih prava. Trump je otvoreno kritizirao multilateralne sporazume i organizacije, ističući da mnoge zemlje iskorištavaju američku velikodušnost, bilo kroz vojnu suradnju ili ekonomske ugovore. Njegova vanjska politika nije imala moralnu dimenziju poput Reaganove, već je bila više usmjerena na postizanje konkretnih koristi za SAD, pogotovo u ekonomskom smislu (McMaster, 2020).

Oba predsjednika naglašavala su potrebu za jačanjem američke vojne moći, no pristupi su im bili različiti. Reagan je povećao vojni proračun kako bi suzbio sovjetski utjecaj diljem svijeta, dok je Trump tražio smanjenje američkih vojnih intervencija u inozemstvu, smatrajući

ih preskupima i bespotrebnima. Unatoč ovim razlikama, oba predsjednika vjerovala su u američku izuzetnost, ali su je različito definirali.

Jedna od ključnih razlika između njih dvojice bila je u načinu na koji su pristupali savezništvima. Reagan je smatrao da su jaka savezništva ključna za globalnu sigurnost i utjecaj SAD-a. Trump, s druge strane, često je izražavao nezadovoljstvo ulogom američkih saveznika, posebno u NATO-u, tvrdeći da mnoge zemlje ne doprinose dovoljno za vlastitu obranu, što je stvaralo napetosti s dugogodišnjim partnerima (Kaplan, 2018).

Iako su oba predsjednika bila usmjerena na povećanje američke moći, Reaganova vizija bila je globalna, dok je Trumpova bila više usmjerena na zaštitu neposrednih američkih interesa. Reagan je vjerovao da se demokracija i sloboda mogu širiti samo kroz američku vojnu i diplomatsku prisutnost u svijetu, a Trump je bio sklon povlačenju SAD-a iz međunarodnih sporazuma i organizacija koje, prema njegovom mišljenju, nisu donosile izravnu korist SAD-u (Kaplan, 2018).

U radu „A Break from the Past or A Link in the Chain?: The Republican Party from Ronald Reagan to Donald Trump“ (2024), autor Evans analizira razvoj Republikanske stranke u razdoblju od preko četiri desetljeća, istražujući kako su se ideološki i politički stavovi stranke mijenjali od Reaganove ere do Trumpove pobjede. Evans (2024) se fokusira na dva ključna pitanja: kako su se stavovi Republikanske stranke promijenili između razdoblja Reagana i Trumpa te kako su promjene u biračkom tijelu utjecale na te promjene.

Ronald Reagan je 1980. osvojio predsjedničke izbore sa snažnom konzervativnom platformom koja se temeljila na smanjenju poreza, deregulaciji, jačanju privatnog sektora i slobodnoj trgovini. Reaganova administracija zastupala je ideje o manjoj ulozi vlade u ekonomiji, zagovarala rezanje socijalnih programa te se fokusirala na ekonomski rast kao ključnu komponentu političkog uspjeha. Vanjska politika tijekom Reaganove ere bila je izrazito intervencionistička, s naglaskom na borbu protiv komunizma i jačanje američke vojne prisutnosti širom svijeta. Trumpov dolazak na čelo Republikanske stranke 2016. godine označio je značajan raskid s tradicionalnim konzervativnim vrijednostima koje su prevladavale od Reaganove ere. Evans ističe da su Trumpove politike, osobito u pogledu trgovine, bile izrazito protekcionističke – što je bio potpuni odmak od Reaganove politike slobodne trgovine. Trump je također izazvao temelje američkog intervencionizma, dovodeći u pitanje dugotrajne vojne angažmane SAD-a u inozemstvu (Evans, 2024).

Evans (2024) naglašava da Trumpova pobjeda nije samo odraz promjena u politici stranke, već i demografskih promjena u biračkom tijelu. Ključni faktor Trumpove pobjede bio je preokret među radničkom klasom, posebno među bijelim glasačima bez fakultetske diplome u državama poput Wisconsina, Michigana i Pennsylvanije. Trump je uspio osvojiti birače koji su osjećali nezadovoljstvo globalizacijom, političkom elitom i tradicionalnim vrijednostima stranke. Ovi glasači bili su kritični prema republikanskoj ortodoksiji o slobodnoj trgovini i imigraciji te su tražili nekonvencionalnog kandidata koji bi se suprotstavio establišmentu (Ibid).

Evans opisuje kako je Trumpova politička strategija bila utemeljena na populizmu, stavljajući sebe u središte stranke i koristeći retoriku „America First“ koja je bila usmjerena na zaštitu američkih radnika i ekonomskih interesa. Populizam je, prema Evansu, omogućio Trumpu da transformira Republikansku stranku u osobni politički pokret, odstupajući od Reaganove ideologije slobodnog tržišta i globalnog liderstva. Trumpov „kult ličnosti“ postao je ključan element njegove političke moći, što je postavilo pitanje kako će stranka izgledati nakon Trumpove ere. Jedan od ključnih aspekata rada je analiza promjena u biračkom tijelu koje su omogućile Trumpov uspon. Evans (2024) navodi da su republikanski birači 1980-ih uglavnom bili bijelci s fakultetskom diplomom, dok su glasači bez fakultetske diplome većinom bili skloni Demokratskoj stranci. Međutim, do 2016. godine ovaj se obrazac dramatično promijenio, s bijelim radničkim glasačima bez fakultetske diplome koji su masovno podržali Trumpa, dok su visokoobrazovani bijelci u većoj mjeri počeli glasati za demokrate. Ova promjena u biračkom tijelu oblikovala je ne samo Trumpovu pobjedu već i smjer u kojem se Republikanska stranka kretala.

Prema analizi Handy-Francine (2019), usporedba ovih dvaju lidera otvara zanimljiva pitanja o njihovim osobnim i političkim putanjama. Trump se često poziva na Reagana kao na nekoga s kim je bio u dobrim odnosima, ističući: „*Pomogao sam mu.*“ Tijekom godina, Reagan je postao ikonična figura, posebice među Republikancima. Mnogi bivši političari, poput Johna Kasicha, Randa Paula, Bena Carsona i Chrisa Christieja, koriste svoje veze s Reaganom kako bi dodatno osnažili vlastite političke karijere (Ibid.).

Handy-Francine (2019) naglašava nekoliko sličnosti između njih: Reagan je predvodio GOP-ovu kandidaturu 1980. godine u dobi od 69 godina, što je usporedivo s trenutnom Trumpovom dobi. Trumpovo iskustvo kao voditelja reality-showa može se usporediti s Reaganovim vođenjem General Electric Theatra. Dok je Trump posjedovao neuspješne kockarnice, Reagan je bio voditelj noćnog kluba u Las Vegasu. Trump je prvi predsjednik koji je bio oženjen tri puta, dok je Reagan bio prvi predsjednik koji se razveo i ponovno oženio.

Obojica koriste slične slogane; Reaganov slogan „Učinimo Ameriku opet velikom“ izravno je utjecao na Trumpov slogan. Obojica su oblikovala mitove oko svojih životnih priča, pri čemu Trump tvrdi da je njegovo školovanje na Vojnoj akademiji u New Yorku ekvivalent vojnoj službi tijekom Vijetnamskog rata.

Handy-Francine (2019) također naglašava važnost izbjegavanja izravnog odgovaranja na optužbe tijekom kampanje. Ova strategija, koju je preporučio Reaganov strateg Richard Wirthlin, bila je ključna za održavanje fokusa na vlastitim politikama umjesto na kritikama protivnika. U kontekstu medija, Trumpova retorika podsjeća na Nixona. Tijekom Reaganove administracije, mediji su se također suočavali s kritikama, ali ništa se ne može usporediti s trenutnim napadima koje Trump upućuje. Trump je označio novinare kao „dio korumpiranog sustava“, dok je njegov način komunikacije putem društvenih mreža, poput Twittera, značajno doprinio širenju dezinformacija.

4.2. Pristup Sovjetskom Savezu i Rusiji

Ronald Reagan je bio poznat po svom čvrstom stavu prema Sovjetskom Savezu. Njegova politika prema Moskvi bila je obilježena konfrontacijom i željom da se uništi sovjetski utjecaj. U sklopu njegove strategije „mir kroz snagu“, Reagan je značajno povećao američku vojnu potrošnju kako bi prisilio Sovjetski Savez na pregovore. Njegova inicijativa Strategic Defense Initiative (poznata kao „Ratovi zvijezda“) pokazuje kako je Reagan namjeravao prebaciti vojnu utrku u naoružanju na tehnološko područje, u kojem je SAD imao značajnu prednost (Brands, 2018).

Reaganova doktrina nije bila samo vojna, već je uključivala i diplomatske napore, posebice suradnju s Mihailom Gorbačovom, što je na kraju rezultiralo sporazumima o smanjenju nuklearnog naoružanja. Unatoč njegovom čvrstom stavu prema Sovjetskom Savezu na početku mandata, Reagan je završio svoju administraciju kao predsjednik koji je pomogao u završetku hladnog rata. Njegov odnos prema Sovjetskom Savezu bio je kombinacija vojne moći i diplomacije (Brands, 2018).

Trumpov odnos prema Rusiji bio je znatno drugačiji. Trump je često hvalio Vladimira Putina, izazivajući kontroverze unutar i izvan SAD-a. Iako je njegova administracija uvela sankcije Rusiji zbog miješanja u američke izbore i aneksije Krima, Trump je osobno često izražavao želju za poboljšanjem odnosa s Rusijom (Kagan, 2018). Njegova politika prema

Rusiji bila je manje konfrontacijska, nego Reaganova prema Sovjetskom Savezu, iako su obje zemlje bile suočene s optužbama za miješanje u unutarnje poslove SAD-a.

Ključna razlika između Reaganove i Trumpove politike prema Moskvi je u ideološkom pristupu. Reagan je vidio Sovjetski Savez kao egzistencijalnu prijetnju američkoj demokraciji i slobodnom svijetu, a Trump je na Rusiju gledao više kao na strateškog rivala s kojim je moguće surađivati na određenim područjima. Reaganova politika prema Sovjetskom Savezu bila je oblikovana hladnim ratom, dok je Trumpova politika prema Rusiji bila oblikovana pragmatičnim interesima i željom za poboljšanjem bilateralnih odnosa.

U smislu sankcija prema Moskvi, Reagan je bio daleko spremniji koristiti vojnu prijetnju kao sredstvo pritiska. Trump je, s druge strane, pokušao razviti osobni odnos s Putinom, iako je njegova administracija nastavila politiku sankcija i diplomatskog pritiska na Rusiju. Reaganova politika prema Sovjetskom Savezu bila je jasna i konzistentna, dok je Trumpova politika prema Rusiji bila oscilirajuća i često kontradiktorna.

4.3. Ekonomska politika i trgovina

Reaganova ekonomska politika bila je usko povezana s njegovom vanjskom politikom. Njegova administracija je promovirala slobodnu trgovinu i deregulaciju kao sredstva za jačanje američke globalne ekonomske dominacije. Reagan je vjerovao da slobodno tržište i smanjene barijere za trgovinu donose globalni prosperitet i jačaju međunarodne odnose. Njegova vanjska politika često je bila usmjerena na širenje američkih ekonomskih interesa diljem svijeta, bilo kroz bilateralne sporazume ili kroz međunarodne institucije poput Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda (Dobson, 2007).

Trumpova ekonomska politika, posebno u kontekstu vanjske politike, bila je znatno drugačija. Trump je bio otvoreni protivnik slobodne trgovine u obliku u kojem ju je promicao Reagan. Umjesto globalnih trgovinskih sporazuma, Trump je preferirao bilateralne sporazume koji su, prema njegovom mišljenju, bolje štitili američke interese. Njegova politika protekcionizma i tarifnih ratova, posebno s Kinom, bila je usmjerena na smanjenje američkog trgovinskog deficita i povratak radnih mjesta u SAD (Kaplan, 2018).

Reagan je vjerovao u snagu globalizacije i korist slobodne trgovine za američku ekonomiju. Njegova administracija radila je na liberalizaciji trgovinskih barijera i poticanju međunarodne suradnje kroz institucije poput GATT-a (Opći sporazum o carinama i trgovini).

Trump je, s druge strane, bio skeptičan prema globalizaciji, tvrdeći da ona šteti američkim radnicima i industrijama. Umjesto jačanja međunarodnih trgovinskih institucija, Trump je često prijetio napuštanjem sporazuma poput NAFTA-e, sve dok nisu postignuti novi, povoljniji uvjeti za SAD.

4.4. Multilateralizam i savezi

Reaganova vanjska politika naglašavala je važnost međunarodnih saveza, posebno NATO-a, u suzbijanju sovjetske prijetnje. Reagan je bio uvjeren da Sjedinjene Države moraju ostati predane svojim međunarodnim obvezama kako bi zadržale globalni utjecaj i sigurnost. Njegova administracija radila je na jačanju saveza, posebice s europskim zemljama, Japanom i Južnom Korejom, kako bi suzbila širenje sovjetskog utjecaja (Brands, 2018).

S druge strane, Trump je bio skloniji unilateralizmu i često je kritizirao međunarodne saveze, posebice NATO. Tvrdio je da su Sjedinjene Države neproporcionalno opterećene financiranjem međunarodne sigurnosti te da mnoge članice saveza ne ispunjavaju svoje financijske obveze. Trump je više puta prijetio povlačenjem SAD-a iz NATO-a ako europske zemlje ne povećaju svoje obrambene proračune. Njegova vanjska politika bila je više usmjerena na postizanje bilateralnih sporazuma, nego na multilateralnu suradnju (McMaster, 2020).

Unatoč Trumpovoj retorici o povlačenju iz međunarodnih saveza, njegova administracija nije formalno napustila NATO ili druge ključne međunarodne organizacije. Međutim, Trumpova kritika saveznika dovela je do napetosti unutar organizacija poput NATO-a, što je potaknulo pitanje dugoročne stabilnosti ovog saveza.

4.5. Pristup Bliskom Istoku

Trumpova administracija značajno je promijenila pristup Sjedinjenih Država prema Bliskom Istoku u usporedbi s Reaganovom administracijom. Dok je Reaganova administracija bila usmjerena na očuvanje statusa quo i suzbijanje sovjetskog utjecaja u regiji, Trumpova administracija fokusirala se na rješavanje sukoba kroz unapređenje odnosa između Izraela i arapskih zemalja. Sklapanje Abrahamovih sporazuma, kojima su Ujedinjeni Arapski Emirati, Bahrein i druge zemlje normalizirale odnose s Izraelom, smatra se jednim od najvećih vanjskopolitičkih postignuća Trumpove administracije (McMaster, 2020).

S druge strane, Trumpov pristup prema Iranu bio je izrazito konfrontacijski. Povlačenje iz Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana (JCPOA), poznatog kao iranski nuklearni sporazum, označilo je početak razdoblja pojačanih sankcija i izolacije Irana. Za razliku od Reagana, koji je bio uključen u tajne pregovore s Iranom tijekom afere Iran-Contra, Trumpova administracija otvoreno je odbacila dijalog s Teheranom, usredotočivši se na pritisak i ekonomske sankcije. Ubojstvo iranskog generala Qasema Soleimanija u američkom zračnom napadu također je pokazalo koliko se Trump razlikovao u svom vojnom odgovoru na iranske provokacije (Brands, 2018).

Za razliku od Trumpovog snažnog naglaska na izraelsko-arapske odnose, Reagan je svoju pozornost više usmjerio na balansiranje interesa u regiji i suzbijanje sovjetskog utjecaja. Njegova podrška Iraku tijekom iransko-iračkog rata bila je dio šire strategije protiv sovjetskog utjecaja, dok je Trumpov fokus bio na jačanju saveza protiv Irana i promicanju izraelskih interesa.

No, unatoč različitim povijesnim okolnostima, obojica su usmjerila velik dio svoje vanjske politike na stabilizaciju Bliskog Istoka, ali su njihove metode i ciljevi bili izrazito različiti. Reaganova politika Bliskog Istoka bila je više usmjerena na sprječavanje sovjetske dominacije, dok je Trumpova bila fokusirana na suzbijanje iranskog utjecaja i promicanje izraelske sigurnosti (McMaster, 2020).

4.6. Komparacije vanjske politike u kontekstu „Peace Through Strength“

Pojam „Peace Through Strength“ (Mir kroz snagu) bio je ključna komponenta i Reaganove i Trumpove vanjske politike. Međutim, oba predsjednika pristupila su ovom konceptu na različite načine, što se može prikazati kroz usporedbu njihovih ciljeva, strategija, odnosa prema vojnim kapacitetima, saveznicima i međunarodnim institucijama (Tablica 1).

Tablica 1. Komparacije vanjske politike u kontekstu „Peace Through Strength“

Područje	Reagan	Trump
Ciljevi	Suzbijanje sovjetskog utjecaja i komunizma kroz vojno jačanje	Postizanje povoljnih uvjeta za SAD kroz ekonomsku i vojnu superiornost
Vojni kapaciteti i modernizacija	Ogromna ulaganja u vojsku i strateške inicijative (MX rakete, B-1 bombarder)	Modernizacija vojske s naglaskom na "overmatch" i povlačenje iz Bliskog Istoka

Odnosi prema saveznicima	Jačanje NATO-a i saveza protiv Sovjetskog Saveza	Kritika NATO saveznika i zahtjevi za povećanje obrambenih proračuna
Multilateralizam vs Unilateralizam	Multilateralni pristup kroz NATO i međunarodne organizacije	Unilateralni pristup, izlazak iz međunarodnih sporazuma (npr. JCPOA)
Pristup Rusiji/Sovjetskom Savezu	Oštar odnos prema Sovjetskom Savezu s ciljem razoružanja	Ambivalentan odnos prema Rusiji, s fokusom na ekonomske sankcije

Usporedba vanjske politike Donalda Trumpa i Ronalda Reagana otkriva brojne sličnosti, ali i ključne razlike. Reaganova vanjska politika bila je duboko ukorijenjena u ideološkoj borbi protiv komunizma, dok je Trumpova bila pragmatičnija, s naglaskom na neposredne američke interese. Iako su obojica promovirali jačanje američke vojne moći, Reagan je radio na jačanju međunarodnih saveza, dok je Trump često kritizirao te iste saveze kao financijski teret za SAD.

Njihov pristup Rusiji/Sovjetskom Savezu, također, pokazuje razlike u strategijama. Reagan je vodio agresivnu kampanju protiv Sovjetskog Saveza, dok je Trump imao više pomirljiv odnos prema Rusiji. U ekonomskom pogledu, Reagan je promovirao slobodnu trgovinu i globalizaciju, dok je Trump bio otvoreni protekcionista.

Razlike su bile najizraženije u njihovom pristupu multilateralizmu i savezništvima. Reagan je vjerovao u snagu NATO-a i savezništava u suzbijanju prijetnji, dok je Trump inzistirao na smanjenju uloge SAD-a u globalnoj sigurnosti, istovremeno tražeći veći doprinos saveznika.

Bliski Istok predstavljao je ključno područje vanjske politike za oba predsjednika, no dok je Reaganova strategija bila usmjerena na suzbijanje sovjetskog utjecaja, Trump je uložio napore u normalizaciju odnosa između Izraela i arapskih zemalja, uz oštru politiku prema Iranu.

5. Zaključna razmatranja i Trumpov vanjskopolitički program 2024.

Trump je svoj mandat započeo s jasnim fokusom na jačanje vojne moći Sjedinjenih Američkih Država. Godine 2017. predložio je povećanje vojnog budžeta, čime je uspostavio prioritet modernizacije oružanih snaga. Ova strategija bila je odgovor na, kako je Trump isticao, rastuće prijetnje iz Rusije i Kine. Povećanje vojnog budžeta omogućilo je nabavu suvremenih sustava oružja i tehnologije, uključujući napredne zrakoplove, mornaricu i cyber-sigurnost (Bown, 2020).

Pod Trumpovim vodstvom SAD je, također, naglašavao potrebu za razvijanjem novih vojnih tehnologija. U globalnom okruženju gdje se sigurnost sve više premješta u digitalnu domenu, Trumpova administracija investirala je u cyber-odvraćanje i svemirske kapacitete. Ove promjene odražavaju uvjerenje da tradicionalne vojne strategije više nisu dovoljne za očuvanje nacionalne sigurnosti u 21. stoljeću (Drezner, 2020).

Osim povećanja vojnog budžeta, Trumpova administracija preispitala je američke vojne obveze i savezništva. Trumpova kritika NATO-a, koja se sastojala u uvjerenju da su saveznici dužni preuzeti veći dio financijskog tereta obrane, izazvala je napetosti unutar predmetnog vojnog saveza. Ovaj pristup rezultirao je zabrinutošću među europskim saveznicima vezanoj uz o američku predanost u kolektivnoj sigurnosti (Kagan, 2018).

U tom kontekstu, Trumpova administracija nastojala je održati ravnotežu između vojne snage i diplomacije. S jedne strane, predsjednik je naglašavao potrebu za vojnom dominacijom, a s druge strane, nastojao je izgraditi osobne odnose s vođama kao što su Vladimir Putin i Kim Jong-un. Ovi pokušaji diplomacije često su bili percipirani kao kontradiktorni, s obzirom na povećane vojne aktivnosti i pritiske (Zakaria, 2019).

Trumpova vanjska politika također je uključivala jačanje američke vojne prisutnosti u Indo-Pacifiku, kao odgovor na rastuće prijetnje iz Kine. Administracija je uspostavila strateške saveze s regionalnim partnerima poput Japana i Australije, dok je istovremeno ojačala vojne operacije u Južnokineskom moru. Ova strategija je imala za cilj osigurati američku dominaciju u ključnoj regiji i odvraćanje kineskih ambicija (Mearsheimer, 2018).

Trumpov pristup „Peace Through Strength“ postavio je temelje za novi okvir američke vanjske politike. Ovaj okvir isticao je važnost vojne moći, ali i osnaživanje diplomacije kroz izgradnju osobnih odnosa s liderima drugih zemalja. Kritičari su, međutim, ukazivali na to da je ovaj pristup mogao destabilizirati postojeće međunarodne odnose i izazvati nove tenzije, a

zagovornici ovog pristupa su naglašavali njegovu nužnost za očuvanje američkih interesa i suvereniteta (Zakaria, 2019).

Trump se kandidirao ponovno za predsjednika SAD-a (2024.) te u svojoj kampanji jasno izražava stavove o pojedinim vanjskopolitičkim pitanjima. Trump ima izrazito transakcijski pristup vanjskoj politici. Vanjskopolitičke odluke vidi kao i poslovne. Tu svoju osobinu čak i reklamira tvrdnjom da je dobar u sklapanju „profitabilnih” poslova. Jedina bi razlika mogla biti u tome što postoji prostor za korištenje grube sile u međunarodnoj politici, a čini se da Trump ne oklijeva oko upotrebe sile kada smatra da je to potrebno.

Trumpova logika za upotrebu sile je kaznena, a ne transformativna. Drugim riječima, on ne vjeruje da je posao SAD-a pomagati u rješavanju sigurnosnih problema drugih nacija ili oblikovati njihovu unutarnju politiku, već smatra da SAD treba intervenirati u krizi samo kada su u pitanju njegovi interesi. Uporaba sile uvijek je, a povremeno i prvi izbor, odobrena ako drugi akteri krše vitalne interese SAD-a diljem svijeta. Trump preferira demonstrativnu upotrebu moći za jačanje vjerodostojnosti SAD-a.

U tom smislu, Trumpovo razumijevanje vanjske politike najbolje se može opisati kao izolacionistički unilateralizam na velikoj strateškoj razini. Iako ovaj izolacionizam nije apsolutan u tradicionalnom smislu, jednostrano ponašanje je središnja tendencija u njegovom pristupu međunarodnoj politici. Na saveznike se često gleda kao na teret SAD-u koji bi trebao platiti svoj „pošten dio” ako želi zaštitu SAD-a. Stoga je izolacionistički unilateralizam sa shvaćanjem kaznene uporabe sile zaštitni znak Trumpove vanjske politike.

Ako pobijedi značajnom razlikom, Trump će se vjerojatno suočiti s manje ograničenja republikanskih elita i američkog vanjskopolitičkog establišmenta. Relativno nevezan unutarnjim ograničenjima, Trump bi vjerojatno imenovao osobe u skladu sa svojom vizijom politike, a njegov vanjskopolitički tim ne bi bio iznimka. Trumpov vanjskopolitički tim bio bi mnogo kohezivniji, nego što je bio u njegovom prvom mandatu.

Osim njegovih preferencija i domaćih političkih kalkulacija, međunarodna struktura također je prilično popustljiva za Sjedinjene Države. S obzirom na globalnu ravnotežu snaga, SAD ima vrlo povoljan položaj od kraja hladnog rata. Ni Rusija ni Kina vjerojatno neće konkurirati SAD-u u bliskoj budućnosti. Takav nekontrolirani položaj moći SAD-u daje značajan stupanj slobode i autonomije. Stoga, smanjenje ili povećanje američkog angažmana u svjetskim poslovima postaje stvar izbora američkih predsjednika. Ovaj strukturni uvjet vrijedi i za Trumpa.

Ako Trump pobjedi na predsjedničkim izborima, tri teme bit će na vrhu dnevnog reda njegove vanjske politike: Ukrajina, Gaza i Tajvan. Trump već dugo tvrdi da se rat u Ukrajini nikada ne bi dogodio da je on još uvijek predsjednik te je kritičan prema američkoj pomoći Kijevu. Međutim, izvan predizborne retorike, Trump će se morati suočiti sa stvarnošću na terenu. Iako potpuni reset u ukrajinskoj politici možda nije izvediv, ponovni pregovori mogli bi biti aktivirani. Rusi će, također, iščekivati Trumpovo predsjedništvo, nadajući se da će pregovarati o povoljnijem kompromisu sa Zapadom.

Rat u Gazi bit će još jedno područje zabrinutosti za Trumpa. Mogao bi na Gazu gledati kao na poligon za testiranje svoje odlučnosti i sposobnosti da ojača moć i utjecaj SAD-a. Bliski istok je oduvijek bio regija u kojoj američki predsjednici mogu pokazati svoju samouvjerenost. Ne bi bilo iznenađujuće da administracija izraelskog premijera Benjamina Netanyahu nastoji ostati na vlasti dok Trump ne preuzme dužnost. Netanyahuova administracija bi vjerojatno više voljela Trumpa jer vjeruju da će Trump ublažiti pritisak na Izrael.

Trumpov pristup Kini nije bio prijateljski tijekom njegova prvog mandata jer je vodio trgovinske i carinske ratove protiv Kine. Dok Trump nastavlja koristiti antikinesku retoriku, čini se da ne iskorištava pitanje Tajvana da bi provocirao Kinu. Zapravo, čak je signalizirao potencijalno smanjenje predanosti SAD-a zaštiti Tajvana u geopolitičkoj kriznoj situaciji.

Razumijevanje načina na koji Trump vidi svijet i do koje mjere vanjsko okruženje ograničava njegove preferencije ključno je za razumijevanje vanjskopolitičke orijentacije SAD-a. U mogućem drugom mandatu, međugra između Trumpovih preferencija, domaćih političkih ograničenja i međunarodnog konteksta zajednički bi diktirala vanjsku politiku SAD-a na dnevnoj razini.

6. Sažetak i ključne riječi

Ovaj rad istražuje fenomen reorganizacije američke vanjske politike kroz prizmu administracije Donalda Trumpa, s posebnim naglaskom na koncept „Peace Through Strength“. Reaganova vanjska politika naglašavala je vojnu snagu kao sredstvo za očuvanje mira i potporu američkim saveznicima. Trumpova administracija, iako različita u stilovima i pristupima, preuzela je mnoge od Reaganovih načela, ponovo uspostavljajući fokus na vojnu moć i nacionalnu sigurnost. Analizirajući ključne aspekte Trumpove vanjske politike, rad prikazuje kako je njegovo jačanje vojske, podrška NATO-u te strategije protiviranja geopolitičkim izazovima, kao što su Kina i Rusija, odražavalo elemente Reaganove doktrine. Također se raspravlja o kritikama i izazovima s kojima se Trump suočavao, uključujući unutarnje podjele u SAD-u i međunarodne reakcije na njegov pristup. Rad ističe značaj „Peace Through Strength“ kao trajnog koncepta u američkoj vanjskoj politici, koji se nastavlja razvijati kroz različite administracije, s naglaskom na potrebu ravnoteže između vojne moći i diplomacije u kompleksnom globalnom okruženju.

Ključne riječi: reorganizacija, vanjska politika, Peace Through Strength, Trump, nacionalna sigurnost

Abstract

This paper explores the phenomenon of the Reaganization of American foreign policy through the prism of the Donald Trump administration, with a particular focus on the concept of „Peace Through Strength.“ Reagan's foreign policy emphasized military strength to preserve peace and support American allies. Although different in styles and approaches, the Trump administration adopted many of Reagan's principles, re-emphasizing the focus on military power and national security. By analyzing key aspects of Trump's foreign policy, the paper demonstrates how his military buildup, support for NATO, and strategies to counter geopolitical challenges, such as China and Russia, reflected elements of the Reagan doctrine. It also discusses Trump's criticisms and challenges, including internal divisions in the United States and international reactions to his approach. The paper highlights the significance of „Peace Through Strength“ as a lasting concept in American foreign policy, which continues to evolve through different administrations, emphasizing the need for a balance between military power and diplomacy in a complex global environment.

Keywords:

reorganization, foreign policy, Peace Through Strength, Trump, national security

Literatura

1. Aaron, E. (2019). Principled realism and populist sovereignty in Trump's foreign policy. *Cambridge Review of International Affairs*, 33(3), 410-431.
2. Blumenthal, M. (2019). *The Trump-Kim summit: A step toward peace?* SAD: Middle East Institute.
3. Bown, C. (2020). *The Trump trade war: How a trade war with China is reshaping the global economy.* SAD: Peterson Institute for International Economics.
4. Brands, H. (2018). *American grand strategy in the age of Trump.* Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
5. Brands, H. (2018). *Reagan: The life and legacy.* SAD: Basic Books.
6. Coll, S. (2004). *Ghost wars: The secret history of the CIA, Afghanistan, and Bin Laden.* SAD: Penguin Press.
7. Dobson, A. (2007). *The Reagan administration, the Cold War, and the transition to democracy.* UK: Palgrave Macmillan.
8. Drezner, D. (2020). *The toddler in chief: What Donald Trump teaches us about the American presidency.* SAD: Brookings Institution Press.
9. Drezner, D. (2011). *Theories of international politics and zombies.* SAD: Princeton University Press.
10. Friedman, G., & Shapiro, J. (2017). The limits of the Trump doctrine. *Horizons: Journal of International Relations and Sustainable Development*, 1(9), 12–21.
11. Garthoff, R. (1994). *Détente and confrontation: American-Soviet relations from Nixon to Reagan.* SAD: Brookings Institution Press.
12. Irwin, D. (2020). *Clashing over commerce: A history of US trade policy.* SAD: University of Chicago Press.
13. Kagan, R. (2006). *A twilight struggle: American power and Nicaragua, 1977-1990.* SAD: Free Press.
14. Kagan, R. (2018). *The jungle grows back: America and our imperiled world.* SAD: Knopf.
15. Kaplan, F. (2018). *The bomb: Presidents, generals, and the secret history of nuclear war.* New York: Simon & Schuster.
16. Katz, M. (2020). *The United States and the Middle East: A history.* SAD: Rowman & Littlefield.
17. Kornbluh, P. (1993). *The Iran-Contra scandal: The declassified history.* SAD: The New Press.

18. Leffler, M. (2017). *The specter of communism: The United States and the origins of the Cold War*. SAD: Hill and Wang.
19. Lenczowski, J. (2011). *Full spectrum diplomacy and grand strategy: Reforming the structure and culture of U.S. foreign policy*. SAD: Lexington Books.
20. McMaster, H. R. (2020). *Battlegrounds: The fight to defend the free world*. New York: HarperCollins Publishers.
21. Mearsheimer, J. (2018). *The great delusion: Liberal dreams and international realities*. SAD: Yale University Press.
22. Nau, H. (2013). *Conservative internationalism: Armed diplomacy under Jefferson, Polk, Truman, and Reagan*. SAD: Princeton University Press.
23. Navarro, P., & Autry, G. (2011). *Death by China: Confronting the dragon—A global call to action*. SAD: Pearson FT Press.
24. Nye, J. (2011). *The future of power*. SAD: Public Affairs.
25. Pemberton, W. (2010). *Exit with honor: The life and presidency of Ronald Reagan*. London: Routledge.
26. Rosen, S. (2019). *Jerusalem and the U.S. decision to recognize it as Israel's capital: Implications for peace*. SAD: Washington Institute for Near East Policy.
27. Scott, J. (1996). *Deciding to intervene: The Reagan doctrine and American foreign policy*. SAD: Duke University Press.
28. Trump, D. (2017). *National security strategy of the United States of America*. Washington, D.C.: The White House.
29. Walt, S. (2018). *The hell of good intentions: America's foreign policy elite and the decline of U.S. primacy*. SAD: Farrar, Straus and Giroux.
30. Westad, O. A. (2007). *The global Cold War: Third World interventions and the making of our times*. UK: Cambridge University Press.
31. Zakaria, F. (2019). *Ten lessons for a post-pandemic world*. SAD: W.W. Norton & Company.
32. Edwards, J. A. (2018). *Make America great again: Donald Trump and redefining the U.S. role in the world*. *Communication Quarterly*, 66(2), 176-195.
33. Evans, M. (2024). *A break from the past or a link in the chain?: The Republican Party from Ronald Reagan to Donald Trump*. *Political Science and International Relations Theses*, 1.

34. Handy-Francine, J. (2019). From Ronald to Donald: What Donald Trump has in common with Reagan and how the first use of new media changed the political landscape. *The Journal of Romanian Literary Studies*, 784-794.
35. Larres, K. (2017). Donald Trump and America's grand strategy: U.S. foreign policy toward Europe, Russia, and China. Institute for Advanced Study in Princeton. <https://archive.transatlanticrelations.org/wp-content/uploads/2017/05/Larres-Donald-Trump-and-America%E2%80%99s-Grand-Strategy-U.S.-foreign-policy-toward-Europe-Russia-and-China-Global-Policy-May-2017.pdf> Pristupljeno 23. kolovoza 2024.
36. Mearsheimer, J. J. (2021). The inevitable rivalry America, China, and the tragedy of great-power politics. *Foreign Affairs*. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2021-10-19/inevitable-rivalry-cold-war> Pristupljeno 23. kolovoza 2024.
37. Oglesby, K. (2020). The Trump doctrine: America first, not American exceptionalism. *Student Publications*, 908. file:///D:/VPD/ZAVR%C5%A0NI/Nova%20mapa/The%20Trump%20Doctrine_%20America%20First%20Not%20American%20Exceptionalism.pdf Pristupljeno 23. kolovoza 2024.
38. Ryan, C. J. (2010). *The Reagan doctrine: An analysis of the president's role in the formulation and execution of American foreign policy vis-à-vis the Soviet Union, 1981-1989*. University of Southern Queensland.